

Feltrapport-

Indholdsfortegnelse

Introduktion.	1
Permanent Agriculture, hvad er PermaKultur? -en beskrivelse af det permakulturelle besgrebsunivers.	6
Tidsånden, Tasmanien og Modernitet. -en beskrivelse og analytisk perspektivering af tiden, stedet og kulturens indflydelse på PermaKulturs historie.	12
Bill Mollison og David Holmgren. - en biografisk skitse og vurdering af de to opfinderes respektive indflydelse på PermaKulturs udvikling og udbredelse.	20
PermaKultur i praksis, snapshots fra virkeligheden. - et kalejdoskopisk billede af PermaKultur i praksis og bevægelsens heterogene natur. Indledene strukturelle perspektiver.	28
Konklusion. - en opsummering af de centrale pointer og et forsøg på, at indkredse de problematikker, som specialet skal forsøge at løse. En foreløbig konklusion på feltarbejdets data.	32
Analytiske eftertanker. - refleksioner over arbejdsprocesser, etnologiske perspektiver og personlig involvering.	34
Kildefortegnelse. -informanter og andre kilder.	37
Literaturliste.	39
Bilag.	

Introduktion

“We live in and form part of a system of things of immense diversity and perplexity, which we call Nature; and it is a matter of the deepest interest to all of us that we should form just conceptions of the constitution of that system and of its past history. With relation to this universe, man is, in extent, little more than a mathematical point; in duration but a fleeting shadow; he is a mere reed shaken in the winds of force. But as Pascal long ago remarked, although a mere reed, he is a thinking reed; and in virtue of that wonderful capacity of thought, he has the power of framing for himself a symbolic conception of the universe, which, although doubtless highly imperfect and inadequate as a picture of the great whole, is yet sufficient to serve him as a chart for the guidance of his practical affairs.

(Thomas Henry Huxley, Lectures on Evolution, et samtidigt forsvar af Darwins evolutionsteori. 1862)¹

Denne feltrapport er et studie af Permakulturs historiske og kulturelle baggrund, med det perspektiv for øje, at materialet gerne skulle belyse Permakulturs udvikling, indre begrebsstruktur, samt søge at være det indledende arbejde imod at definere begrebet ‘bæredygtighed’ på en praktisk analytisk anvendelig måde. Rapporten er arbejdsgrundlaget for et speciale på Europæisk Etnologi omkring bæredygtige forbrugs- og produktions-strukturer med afsæt i en præsentation og analyse af Permakultur-teorien, og teoriens hævde om at være en mulig strategi for en bæredygtig fremtid.

Permakultur (Permanent Agriculture) blev først introduceret af Bill Mollison og David Holmgren i deres bog *Permaculture One* (1978), som var frugten af et kort men intenst samarbejde, udviklet mens de begge residerede på adressen Strickland Avenue 316A, Hobart. Bill, som havde købt grunden, underviste på Hobart universitet og David studerede samme sted. Bogen blev en uventet succes og indenfor et år oversat til seks sprog.

I indledningen står:

“What we have attempted to do in this treatment is to create a tool, an idea for future developments in urban and rural areas; not in the nature of a fixed or dogmatic pattern, but as a model which integrates several principles of many disciplines - of ecology, of energy conservation, of landscape design, urban renewal, architecture (in all its aspects), and the location theories of geography.”

(Mollison/Holmgren 78)

En opdateret definition af Permakultur lyder som følger:

“Consciously designed landscapes which mimic the patterns and relationships found in nature, while yielding an abundance of food, fibre and energy for provision of local needs. People, their buildings and the ways in which they organise themselves are central to permaculture. Thus the permaculture vision of permanent or sustainable agriculture has evolved to one of permanent or sustainable culture.”

(www.holmgren.com.au/ 2009)²

Dette manifest, om at så at sige, har vundet millioner af tilhængere jorden over. Der er verdens-kongresser for PermaKultur (Malawi 2009), der eksisterer hundreder af permakultur-landsbyer, der er tusinder af bøger, tidsskrifter og hjemmesider, der fasiliterer netværkets indre sammenhold og vækst. Som Bill Mollison's eks-svigersøn sagde under et interview " ..det er som om PermaKulturs succes og udbredelse, er det bedste eksempel på den type bæredygtighed teorien forsøger at udbrede.." Fra en stærkt skrånende have på Mount Wellington, med udsigt over Hobart, Tasmanien - til haver, universiteter og akademier^{*3} over hele verden, på bare 30 år, PermaKultur er en succeshistorie. Men er det også en historie om udbredelse af bæredygtige strukturer? I det følgende vil jeg forsøge at kortlægge historien om PermaKultur og indkredse en måde af besvare det strukturelle spørgsmål på.

Interviews, feltobservationer og litteratur, kort sagt empirien, er blevet samlet og struktureret gennem brug af etnologisk metode. Perioden for feltarbejdet er Marts-Juli 2009. Det overordnede analytiske perspektiv har været Svend Jespersens eksplicitering af praksisbegreber - og hollistisk-etnologiske forståelse af de omstændigheder, forudsætninger og betingelser der udgør et agrikulturelt begrebsunivers. Svend Jespersens (1908- 58) forskning er hovedsagligt en undersøgelse af udviklingen af den skandinaviske bondegård. Hans materiale kan ses, som en minutiøs kortlægning af gårdens hele 'Miljø', for at give hver enkelt detalje en indre sammenhæng, der gerne skulle give gården -som fokuspunkt for den livsform gårdmanden/landbrugs-familien har udgjort op gennem historien - et begrebsunivers der er udtømmende og forklarende. Jespersens metodologi står i nær relation til den tyske 'wort und sach-forschung', se note 4 for en nærmere redegørelse.^{*4}

Jeg vil gerne indlede min feltrapport med at referere til to diskussioner, jeg havde lige inden afrejsen. Den første var med min specialevejleder omkring en objektiv måde at anskue Godt og ikke-Godt på. Diskussionen var selvfølgelig afledt af, at feltarbejdet kredsede omkring bæredygtige strukturer og øko-systemer, samfundsstrukturer og menneskelig praksis - og at jeg begik den fejl, a'priori, at antage at bæredygtighed er Godt. Sub specie aeternitatis er det naturligvis ikke muligt at afgøre objektivt om noget er godt eller ikke-godt, ikke engang livet som fænomen.

Den anden diskussion, med den faglige leder af det nye bæredygtige akademi i Tromsø, rettede sig mere specifikt imod den kritik af Permakultur, der mener at teorien intet nyt har tilvejebragt, blot genbrugt og populariseret traditionel viden om natur og jordbrug. Og at den viden ingen praktisk anvendelighed har i et fundamentalt forandret kulturlandskab.

Diskussionen med min specialevejleder har givet anledning til en fortsat undersøgelse af hvilke positioner, der findes i dels den naturvidenskabelige forskning, dels den filosofiske tradition - angående en definition af liv og menneskets placering i det biologiske kredsløb.

På en måde, der ikke var mig bevidst, da dette feltarbejde begyndte, har emnets karakter bragt mig langt ind i andre dicipliner, end den etnologiske, og ofte har min undersøgelse efterladt mig med Dantes ord på læberne: Nel mezzo del cammin di nostra vita, mi ritrovai per una selva oscura, ché la diritta via era smaritta..⁵ Det forekommer mig, og mange andre, absurd, at de sidste 150 års specialisering indenfor natur- og humanistisk videnskab har skabt en frodig intellektuel (dunkel) skov af fagtraditioner, som stædigt hævder hver deres suverænitet over en lille brik i livets puslespil, men som kun sjældent lærer af- eller diskuterer med hinanden; endsige italesætter sit eget fags placering i den aristoteliske tradition, som (vi etnologer mener) er den vestlige kulturs idehistoriske udgangspunkt. Vores (den akademiske verden) forskellige ontologier og epistemologier forhindrer eller besværliggør et samlet syn på 'skoven' vi befinder os i. Trods at universiteterne promoverer inter-diciplinær forskning, er det min erfaring, at det i praksis kun sjældent finder sted.⁶

Denne fragmentering af viden bliver smertelig problematisk, hvis man, som jeg, mener at de mange forskelligartede konsekvenser af den vestlige civilisations vækst, som under ét italesættes med det eufemistiske begreb: Klima-forandringer, kræver en resolut og dramatisk kursændring i vores forbrug og omgang med jordens ressourcer - og dermed vores måde at strukturere samfundene på. Denne bevidsthed - og gyldigheden af kravet - synes alment anerkendt både blandt beslutningstagere, videnskabsmænd og den enkelte landmand, men det er svært at få øje på de strukturelle tiltag, det akademiske engagement eller viljen til at forandre livsstil, der kunne forandre vores levevis i retning af større bæredygtighed.

Det var disse dystre spekulationer, der, for mig, blev repræsenteret i Dantes ord.

Denne stemning har givetvis været strukturerende for mit feltarbejde, og det er nødvendigt at identificere og være bevidst om den indfaldsvinkel, i arbejdet med at beskrive PermaKulturs interdisciplinære perspektiv på forbrug, fødevareproduktion og bæredygtighed

I forlængelse af specialets fokus, feltarbejdets indre logik og analytiske udgangspunkt, har visse valg været u-undgåelige.

Vil man tillade efterforskningen af mening, subjektiv eller objektiv, finder jeg det hensigtsmæssigt og anvendeligt, at tage udgangspunkt i, at livet er Godt. Dermed ikke forstået sådan, at døden er ikke-Godt, men at fraværet af muligheden for livets eksistens er ikke-Godt. Denne position tillader, at man kan opstille visse objektive kriterier for praksisser, der kan defineres som Gode eller ikke-Gode.

En definition af liv er selvsagt også et komplekst spørgsmål. Efter at have søgt en definition, i et bredt spektrum af akademisk og filosofisk litteratur, fandt jeg at Permakulturs svar var ganske overbevisende. Permakultur, og beslægtede perspektiver på klodens liv, hævder at alt liv kan defineres, som et system der virker anti-entropisk. Al energi bevæger sig imod entropi, dvs en fuldstændig udjævning af al energi i universet og en statisk tilstand af ikke-liv. Et 'system' der

forsinker, ordner og udnytter energien til vækst/selvreproduktion, inden dens uafviselige entropi, er definitionen på liv^{*7}. (Mollison 88, Holmgren 02)
Et simpelt eksempel: Brugen af pesticider er ikke-God, da det entropiske regnskab er langt fra en bæredygtig udnyttelse af energien og konsekvensen af brugen forringer livets vilkår.

Jeg vender tilbage til denne definition og hvorledes den kan anvendes til at analysere bæredygtige strukturer, men en egentlig analyse af metodologien er et fokus for specialet.

En veninde er blevet faglig leder af Tromsøs nystartede akademi (Tromsø Academy of Contemporary Art), som har det mål, at være en bæredygtig institution. Denne stilling har givet mig anledning til refleksioner og diskussioner om bæredygtighed, heriblandt Permakulturelle perspektiver. Når man står overfor at skulle skabe en ny 'uafhængig bæredygtig struktur', møder dagligdagens utrolige kompleksitet en med næsten pacificerende uoverskuelighed. Bæredygtighed bliver utopi. En vis skepticisme/kynisme bliver ofte resultatet af folks anstrengelser i retning af stringent bæredygtighed, men den selvsamme rådvildhed kan også blive en anledning til interdisciplinær modtagelighed.

PermaKultur er blevet kritiseret for at approbriere traditionel landbrugspraksis, give selvindlysende landbrugsviden en smart emballage og hovedsagligt nå et segment af befolkningen, der aldrig vil gro en kartoffel - med andre ord: genopfinde den dybe tallerken for utilpassede 68'ere og deres urbane børn. En mere saglig kritik, går på at traditionelle landbrugsmetoder ikke er bæredygtige i det kulturlandskab og i den kultur vi lever i idag.

Det korte svar til den kritik, ofte artikulert af både Mollison og Holmgren, er at det er fuldstændigt rigtigt. Det lidt længere svar er et af feltarbejdets emner.

Jeg vil i denne feltrapport beskrive PermaKultur som historisk/kulturelt fænomen. Udgangspunkterne er tiden, stedet og kulturen.

Et afsnit er dedikeret til at belyse Bill Mollison og David Holmgrens input og betydning for teoriens succes.

Interviews, feltobservationer og litteratur vil forsøge at indkredse teoriens (folk i bevægelsen bruger selv termen: strategi) forudsætninger, betydning og begrænsninger. Praksisbegreberne, som de præsenteres og er indeholdt i PermaKultur-litteraturen vil kun blive kort beskrevet for at give et overordnet indtryk.

Teoriens forståelse af bæredygtighed, biologisk bæredygtighed i en social kontekst, samt en mere indgående analyse af PermaKultur, som en mulig bæredygtig praksis og nogle af de problemstillinger et ønske om bæredygtighed i et større strukturelt perspektiv, samfund/civilisation, giver anledning til at specificere, er det grundigere analytiske arbejde, som nu foreligger og er specialets fokus.

Det kan være nyttigt, at begynde læsningen med, at gøre sig fortrolig med navnene på informanterne, som bliver kort præsenteret i Kilde-fortegnelsen.

*1: Det slog mig da jeg fandt dette citat på en udstilling i Melbourne, der fejrede 150-året for udgivelsen af Arternes Oprindelse, at der var en selvfølgelighed i måden alle datidens videnskaber deltog i debatten på, som man har svært ved at forestille sig blive udfoldet i dag - trods at klima-problematikken berører en tilsvarende fundamental menneskelig adfærd. Charles Darwin besøgte Hobart i Februar 1836 og skrev hjem til sin kone, at hvis han nogensinde skulle bosætte sig et andet sted end England, ville han foretrække Tasmanien. Se det tasmanske uddrag af hans dagbog, vedlagt som bilag 1.

*2 "Bevidst designet landskaber, som imiterer mønstre og relationer i naturen, med den hensigt at skabe et permanent afkast af fødevarer, fibre og energi til lokalt brug. Mennesker, deres boliger og måden hvorpå de organiserer sig selv på, er de centrale tematikker for Permakultur. Således er Permakultur viderudviklet fra at være en strategi for permanent eller bæredygtigt landbrug, til en strategi for bæredygtig kultur." (min oversættelse)

*3. I semesteret 2008/2009 blev eleverne på Kunstakademiet i København undervist i PermaKultur. Da jeg fortalte Bill Mollison dét, udrød han "What a degradation!" Senere kom vi til at tale om kunst og æstetik, hans bedstefar var skuespiller med speciale i Shakespearske roller, og han mente at en god metafor for arbejdet som PermaKultur-designer, var at sammenligne landskabet med et lærrede - komposition, balance og effekt skal implementeres. Uden at ville gøre for meget ud af denne sammenligning, korreponderer det godt med både Mollison og Holmgrens tanker om 'læsningen' af landskabet.

*4: Hermed knytter Svend Jespersen f.eks. leen til praksisbegrebet 'at høste' - hvis intentionalitet står i dialektisk forhold til ladens størrelse, der er knyttet til størrelsen af gården, antallet af husdyr, hvilken type afgrøde der bruges hvordan, antallet af mennesker arbejdende på gården osv. Jespersen undersøger demografi, klima, landskab, evt. politiske uroligheder - og så mange detaljer arkiver og arkæologiske artefakter giver mulighed for, og søger at knytte alle informationerne i et praksisbegreb. Praksisbegrebet, f.eks at høste, har en monadisk karakter idet det forudsætter og betinger alle andre praksisbegreber i gårdens begrebsunivers, samt hvorledes 'omstændighederne' er konstituerende for gårdens livspraksis. Uden leen kunne gården, i et givet tidsperspektiv, ikke fungere (selvreproducerende), uden gården har det at høste ikke et meningsgivende begrebsligt indhold. Svend Jespersens revolutionerende forståelse af gårdens begrebsunivers kommer delvist fra hans fortid som filolog, og at sammenligne gårdens praksisbegreber med et specifikt sprog, finder jeg er en god analogi. Et ord i et givent sprog har kun *den* mening i *dette* sprog - står i betydningsgivende relation til alle andre ord i sproget og sproget er et (semi-) lukket hollistisk system. Et praksisbegreb er kun meningsgivende i gårdens miljø og gårdens miljø fordrer eksistensen af hvert praksisbegreb og er et (semi-) åbent hollistisk system. Denne tankegang står i forbindelse med den tyske 'wort- und sachforschung' som opstod i midten af 1800tallet og er et forsøg på at forstå kulturhistorie gennem en analyse af sprogets udvikling af 'sagsforhold'. Lokale dialekter har f.eks ofte vist sig at have særlige ord for stedspecifikke praksisser, der via et wort- und sachforschung-perspektiv giver indsigt i egnens indre strukturelle organisering. Teorien kom i miskredit da National-socialisterne i Tyskland approbrierede folke-kulturen og misbrugte wort- und sachforschungens kulturhistoriske perspektiver, til at postulere det tyske folks særlige plads i historien. PermaKultur har en række principper for opnåelse af biologisk bæredygtighed. Specialet vil analysere disse principper, som praksisbegreber indsat i et defineret 'Miljø', for at undersøge om de er forudsat/betinget af den definerede bæredygtighed. Et interessant spørgsmål er om Svend Jespersens materiale kan belyse tidligere tiders grad af biologisk bæredygtighed.

*5: Åbnings-stansaen i Dantes Guddommelige Komædie: På midten vores livs vej, genfandt jeg mig selv i en dunkel skov, vejen var væk..

*6: Denne analyse er intelligent udfoldet i Thomas Højrup's Etnologiens Dannelse (Museum Tusulanum, 2002) Kapitel 2: Den Aristoteliske Problematik. Den er ligeledes et tilbagevendende tema i John Ralston Saul's 1995 Massey-foredrag, udgivet som: The Unconscious Civilization (Penguin Books 1997)

*7: Den Østrigske Atomfysiker (og Nobel-pristager) Erwin Schrödinger er krediteret for at have introduceret denne måde at definere liv på. I hans bog "What is Life" udgivet i 1944, og tilgængelig som download på nettet, skriver han: "The main principle involved with "order-from-disorder" is the Second Law of Thermodynamics, according to which entropy only increases. Living matter evades the decay to thermodynamical equilibrium by feeding on negative entropy. Life is based on a different principle, "order-from-order."

Permanent Agriculture, hvad er PermaKultur?

“Agriculture is the oldest of all industries and one of the most complex and difficult to master and pursue with success. Farming requires more intelligence than any other industrial occupation. The farmer’s work is with living things; and living things, whether animal or vegetable, cannot be managed by coercion. They must be humored. They must be understood...The farmer is of necessity keenly observant. His whole livelihood depends daily and hourly on the keenness and faithfulness of his observation of a thousand things that the townsman is utterly blind to..” **Charles Mercier A Manual to Electro-Chemical Treatment of Seeds, London, University of London Press, 1919 s.45-47)**

For at differentiere imellem de mange forskellige anvendelser af begrebet bæredygtighed, vil jeg her bruge termen ‘biologisk bæredygtighed’, som det mål PermaKultur-teorien er rettet imod. Biologisk bæredygtighed, i et samfundsperspektiv, er defineret, som en menneskelig praksis, der optimerer den negativt entropiske effekt i et organisk system, således at samfundet kan brødfødes, men samtidig uden at forringe muligheden for at de øko-systemer det interagerer med, kan udfolde samme negative entropiske effekt^{*1}. Biologisk bæredygtighed forudsætter endvidere, at systemerne virker selvreproducerende, men ikke nødvendigvis vækst. Forståelsen af økosystemernes cykliske karakter, der synes, over millioner af år, at opnå et optimalt negativt entropisk stadie, for så at degenere og regenerere påny, er kun mangelfuldt præsenteret, men den naturvidenskabelige forskning i dette felt er så vidt jeg har kunnet orientere mig stadig fragmentarisk.

PermaKultur har ingen definitiv tekst at referere til. I PermaCulture One (1978) og PermaCulture Two (1979) bliver principperne for at etablere et bæredygtigt afkast af grønsager, frugt og andre fødevarer udviklet og ekspliciteret. Og i A Designers Manual (Mollison 1988) bliver en samfunds- og kulturkritik, samt etisk filosofi knyttet til de praktiske anvisninger. I Permaculture, Principles and Pathways beyond sustainability (Holmgren 2002) bliver erfaringer med biologisk bæredygtighed og nye erkendelser samlet i en dybere forståelse af de udfordringer vi som civilisation står overfor. I andre og senere publikationer, skrevet af folk med forskellige grader af tilknytning til bevægelsen, er nye heterogene ideer, bæredygtige praksisser og filosofiske tanker blevet luftet under PermaKultur-banneret.

Seneste skud på stammen er ‘Transition-towns’, et permakultur-afilieret forsøg på at designe biologisk bæredygtige landsbyer. Hverken Mollison eller Holmgren har, så vidt jeg er informeret, nogensinde gjort intellektuelt krav på teorien eller principperne - eller gjort noget forsøg på at definere hvad Permakultur *ikke* er. Resultatet af denne mangel på et autoritativt defineret begrebs-sæt, er et kaotisk og teoretisk usammenhængende system af strategier, principper og Gør-Det-Selv (D.I.Y.) vejledninger. De enkelte PermaKultur-kurser har ikke noget fælles pensum og de personlige fortolkninger, kurserne ofte er et udtryk for, og som har bidraget

til den store udbredelse af PermaKultur, har også undermineret et kohærent fælles perspektiv og begrebsapparat.

For at imødegå en feltrapport med lignende symptomer, vil jeg i det følgende beskrive (ikke analysere) PermaKultur, udelukkende med afsæt i Mollison og Holmgrens tekster. I afsnittet om PermaKultur i praksis, samt i sidste afsnit, kommer jeg ind på bevægelsens tilsyneladende strukturløshed.

Den centrale ide var og er, at en biologisk bæredygtig udnyttelse af naturens ressourcer kun kan opnås hvis samfundet (kollektivet, regionen eller staten) er istand til *først* at regenerere jorden/økosystemet, derefter brødføde sig selv (s.x, Mollison 88).

Vi behøver ikke allesammen at være bønder, men en tættere relation til jordbruget og en større intimitet med natur og sted er nødvendigt for en biologisk bæredygtig kultur. Ideen om at måle bæredygtighed i anti-entropisk aktivitet og dermed knytte bæredygtighedsbegrebet til graden af fri energiudnyttelse (sol, vind, vand og tyngdekraft osv.) og monitorere og reducere det eksterne energiforbrug (elektricitet fra nettet, benzin, arbejdskraft osv.) giver PermaKultur en fundamental skala for bæredygtighed. Selvom det er komplicerede kredsløb, som de færreste næppe kan få mere end en overfladisk indsigt i - og det er praktisk umuligt at indregne alle elementer og konsekvenser - giver en øget bevidsthed om energi, entropi og biologi store praktiske fordele. Senest har Holmgren introduceret EMERGY-konceptet^{*2}, en dybere forståelse af det energi-stofskifte, som mennesket, som forbruger, er en del af. Processer der skaber og forbruger energi, f.eks. den kemiske energi der er bundet i jordens mineraler og mikroorganismer og den der skabes gennem fotosyntese bliver forsøgt indregnet i det økosystemiske regnskab, som menneskelig aktivitet er en del af (s.13 Mollison 88, Kapitel 5, Holmgren 2002). Dette perspektiv - eller denne metodologi, om man vil - og dets implikationer for begrebet bæredygtighed, kan af pladshensyn kun overfladisk beskrives her. Det involverer indsigt i kemi og biologi, at forstå og dermed være istand til at påvirke de cykliske processer på en positiv måde, som denne definition af bæredygtighed indebærer; og PermaKultur plæderer for genindstillingen af saglig videnskab i landbruget, set som i opposition til den konventionelle landbrugspraksis, der gør brug af falsk videnskab, promoveret af den petrokemiske-industri. Skepticismen overfor parforholdet mellem koventionelt landbrug og den videnskabelige begrundelse for dets praksis, har været medvirkende til at give PermaKultur et anti-akademisk ry, som værende i opposition til videnskab. Denne kritik tager imidlertid ikke teoriens interdisciplinære konstruktion alvorligt. Bill Mollison skriver i sin selvbiografi.

“ A few decades of work in applied research, in the end convinced me of only one thing; no matter what the excellence of solutions found by local people and scientists in the field, and no matter what benefits accrued to industry from such research, policy decisions at the top are largely unaffected...I, and others, felt betrayed...Public health considerations were cast aside...If you ask how Permaculture was formed, it was formed out of a long period of anger, and anguish

for my country. We, at least, are free to research and tell the truth. No institute funded by government can do this”
(s.860-61 Mollison 95)^{*3}.

PermaKulturforståelsen af entropi er også tæt knyttet til princippet om at lade naturen selv gøre arbejdet. Et PermaKultur-design er et forsøg på at optimere afkastet fra de eksisterende økosystemer og introducere nye føde-producerende selvregulerende og selvopretholdende systemer, hvor nødvendigt.

“Entropy is the opposite of design” (s.15 Holmgren 02).

Som udtalt i definitionen gælder det om at imiterer naturens frodigste og mest modstandsdygtige øko-systemer. Her er især regnskovens komplekse økologi det klassiske Permakultur-eksempel på den type funktionalistiske kredsløb man vil efterligne (s.32-37, Mollison 88, Holmgren 2002), men der er defineret strategier for enhver klimazone. PermaKultur har udviklet en række principper for den negativt entropiske aktivitet, som kan fortolkes som en række praksis-begreber. ‘Stacking’, ‘Edging’, ‘Guilds’, ialt 10 principper/ praksisbegreber som tilsammen udgør det permakulturelle begrebsunivers^{*4}. Jeg finder det ikke hensigtsmæssigt hér, at præsentere hvert enkelt for sig, blot at gøre opmærksom på at de findes og analysen af dem er en del af specialet. Praksisbegreberne er udmøntningen af den teoretiske forståelse af biologisk bæredygtighed, samt komplimentære til de følgende permakulturelle diskursive perspektiver.

Gennem studiet af naturens uforstyrrede øko-systemer, som findes på Tasmanien, har PermaKultur udviklet princippet om ‘Work-net’. De er kort fortalt er en jordbrugspraksis, der forbinder de forskellige afgrøder - samt planter der ikke nødvendigvis tjener mennesket som føde - i et netværk af nyttige symbiotiske næringscykler, sådan at hver enkelt plante har mange funktioner og ‘hjælpeplanter’. Et praksis-begreb, som tjener til at gøre økosystemet selvvedligeholdende, jordbruget modstandsdygtigt og samtidigt er anti-entropisk.

Et essentielt perspektiv i PermaKultur er stedets egenskaber. Mere end nogen anden økologisk praksis jeg er bekendt med, er PermaKultur specifikt konciperet til *ikke* at være en universel værktøjskasse, design-ideerne har naturligvis et grundlæggende perspektiv tilfælles, men hver eneste implementering af et PermaKultur-design er principielt adapteret til de lokale energi-forhold (s.203, Holmgren 2002).

Fokuset på de lokale forhold er også anledningen til at lære af de traditionelle landbrugs-metoder, som jo ofte har skabt et bæredygtigt ressourcegrundlag for befolkningen i det lokale område op gennem århundredene frem til den industrielle revolution. Denne originale blanding af sofistikeret naturvidenskabelig indsigt i bl.a jordens mikro-organismer og deres betydning for en bæredygtig nærings-cyklus og de traditionelle praksisser, ofte artikuleret i et før-videnskabeligt sprog, giver teorien en særegen og dobbeltbundet begrebs-struktur. Et eksempel er doktrinen om at fædrenes synder nedarves i syv generationer, en ikke-akademisk måde at italesætte tids-perspektivet i de nærings-cykluser, der er grundlaget for al jordbrug på (s.507, Mollison 88, Homgren 2002)^{*5}.

Det er også en teori der accepterer den fremskredne (entropiske) ødelæggelse vi allerede har forårsaget og sammen med en kontroversiel indstilling overfor befolkningstilvækst (s.515, Mollison 88), er kravet om genopretning, reetablering af biomasse og andre anti-entropiske processer i økosystemerne dét der tydeligst markerer PermaKultur i forhold til andre bæredygtigheds-teorier (s.x, Mollison 88). Der er en udpræget historisk bevidsthed i meget PermaKultur-literatur, som også anerkender menneskenes beskedne plads i - og indflydelse på - livets metabolisme, set i et biologisk bæredygtigheds perspektiv.

Det er nødvendigt at understrege, at PermaKultur-literatur gør sig umage for at indstille læserne på at disse processer og kapaciteter tager tid. Bæredygtighed kræver en anden tidsopfattelse eller i det mindste evnen til at placere sig selv i et biologisk kredsløb, der ikke underlægger sig Protagoras diktum; at mennesket *ikke* er altings målestok.

Et citat fra PermaKultur-litteraturen, som jeg finder illustrativt for den indstilling teorien har, er fra et kapitel om vedvarende energi-ressourcer:

“With research and manufacturing experience, the goods and services required to make the solar-cells have been decreasing a little each year. Costs per unit power have been decreasing slowly. However, when the process of improving efficiency has gone as far as is thermodynamic possible, the efficiency of these cells may approach that of the green plant chloroplast which is nature’s photovoltaic cell. Studies in biophysics providing curves of efficiency as a function of lightintensity for isolated chloroplasts show them to be more efficient than hardware cells. It may be that the natural conversion of sunlight to electric charge that occurs in all green photosynthesis after 1 billion years of natural selection may already be the highest net EMERGY possible.” (s. 97, Odum citeret af Holmgren 2002)

En vis portion af PermaKultur-litteraturen er skrevet i en didaktisk tone, øjensynligt skrevet med et Australsk/Nord-Ameriansk publikum for øjne, hvor læseren bliver gjort opmærksom på vores kulturs anæmiske karakter, den ringe grad af involvering og vores komplette accept og afhængighed af supermarkedet og andre skadelige samfunds-institutioner, der ikke tager ansvar for konsekvenserne af deres og vores praksis.

“As people, we need to adopt an ethic of right livelihood, for if we bend our labour and skills to work that is destructive, we are the destroyers. We lay waste to our lives in proportion to the way in which the system we support lay waste to the environment....we should not be passive workers for established destructive systems. we can not profess or teach one ethic, and live another.” (s.507 Mollison 88).

Holmgren spekulerer at individuel og kollektiv selvkontrol er målestok for menneskets evolutionære stadie væk fra de dyriske overlevelselses-instinkter (s.73 Holmgren 02) og udtrykker målsætningen således:

“ PC is about self-reliance and self-control...represents a leverage point for large-scale change” (s.80 Holmgren 02)

Holmgren argumenterer endvidere at ‘Modernitet’, er et illusorisk kultur-fænomen den vestlige kultursfære har opfundet til at beskrive vores samfunds udvikling, som et u-undgåeligt evolutionært fremskridt i individets (menneskets) frigørelse fra overtro og autoriteter; men som i Holmgrens optik er, ikke bare det modsatte af hvad det giver sig ud for, men også den mest destruktive kultur-imperialisme verden endnu har oplevet. Denne betragtning kommer bl.a. fra hans Permakulturelle syn på ‘stedet’, forstået som en specifik lokation, som er udgangspunktet for al menneskelig inter-aktivitet med naturen og dermed dets bæredygtigheds-kapacitet*⁶ (ss.210-20 Holmgren 2002).

PermaKultur har også et bud på hvordan denne forståelse af bæredygtighed kan realiseres i et samfundsperspektiv og en alternativ organisations-struktur bliver præsenteret under overskriften: Bio-regionalisme. Igen en tilbagevenden til stedbundethed, produktion af fødevarer i umiddelbar nærhed af konsumenterne og et indre stofskifte der ikke udsondre sine affaldsprodukter, men genbruger dem. Decentralisering og en omlægning til regionalt selvstyre. Kort genfortalt kan det lyde lidt naivt, men principperne er seriøst udfoldet i A Designers Manual, kapitel 14: A strategy for an alternative nation. Kapitlet ender med følgende sobre betragtning:

“Thus the concepts of unique bioregions, intact language and culture, and cross-cultural enrichment is central to permaculture of human resources....there is an obvious conflict between the need to live in a region in a responsible way (bioregional centrality) and the need to integrate with other people in other places (global outreach) (s.515, Mollison 88).

Som det måske er blevet klart, er PermaKultur ikke en teori i traditionel humanistisk videnskabelig forstand.

Hvis man skal tage PermaKulturens egne teoretikers ord for gode varer, er det en interdisciplinær videnskab, der samtidig anderkender metafysiske forhold i menneskets relation til naturen. Hermed ikke ment spirituelle eller parapsykologiske forhold, men et distilat af det vi idag kalder overtro og ordsprog, hvorigennem traditionelle (bonde-)samfund har ritualiseret, symboliseret og givet mening til deres før-videnskabelige indsigt i de økologiske kredsløb.

PermaKultur, som præsenteret i Mollison og Holmgrens tekster, fremstår som både en selvstændig teori (strategi) for tilvejebringelsen af biologisk bæredygtige samfund, en model- eller værktøjskasse, for individer der ønsker at arbejde imod en større grad af uafhængighed og bæredygtighed, samt et løst netværk af folk med et kultur-kritisk perspektiv, interesseret i økologi, samfundsudvikling og alternative produktions- og forbrugsstrukturer.

*1: Hvorvidt man kan adskille de forskellige bæredygtighedsbegreber uden at miste de betingelser og forudsætninger begrebet i en samfunds-kontekst implicerer, er et analytisk arbejde, som specialet vil forsøge at afklare.

*2: EMERGY: Embodied energy is defined as the available energy that was used in the work of making a product. Embodied energy is an accounting methodology which aims to find the sum total of the energy necessary for an entire product lifecycle. This lifecycle includes raw material extraction, transport, manufacture, assembly, installation, disassembly, deconstruction and/or decomposition. The history of constructing a system of accounts which records the energy flows through an environment can be traced back to the agricultural energetics of Serhii Podolinsky, a Ukrainian socialist physician, and the ecological energetics of V.V. Stanchenskii. The main methods of embodied energy accounting as they are used today grew out of Wassily Leontief's input-output model and are called Input-Output Embodied Energy analysis. Leontief's input-output model was in turn an adaptation of the neo-classical theory of general equilibrium with application to, "the empirical study of the quantitative interdependence between interrelated economic activities" (Leontief 1966, p. 134). According to Tennenbaum, Leontief's Input-Output method was adapted to embodied energy analysis by Hannon to describe ecosystem energy flows. Hannon's adaptation tabulated the total direct and indirect energy requirements (the 'energy intensity') for each output made by the system. The total amount of energies, direct and indirect, for the entire amount of production was called the 'embodied energy'." H.T. Odum: Ecological and General Systems: An Introduction to Systems Ecology, 1994 Colorado University Press, Boulder Colorado.

*3: Jeg er opmærksom på det problematiske aspekt af et sådant skudsmål, men det er en integreret del af ikke bare PermaKultur, men de fleste miljø-bevægelser og mod-kulturelle perspektiver, at påvise, at den forurening og skade som vores civilisation har påført økosystemerne, har søgt legitimitet i en akademisk forskning med tvivlsom videnskabelig validitet og kommercielt sponsoreret. Tre bøger i litteraturlisten, skrevet af Nord-amerikanske akademikere, er en beskrivelse og analyse af det amerikanske landbrugs udvikling gennem de sidste par hundrede år, disse bøger dokumenterer at meget forskning præsenteret og sanktioneret gennem universiteterne, essentielt er bestilt arbejde af kommercielle interesser. Disse bøger har også bidraget til min forståelse af produktions- og forbrugsstrukturer i et bæredygtigt perspektiv. (Nestle 2007, Andersen 2006, Walters 2003).

John Ralston Saul, som David Holmgren citerer flittigt i sine bøger, har et lignende kritisk perspektiv på universiteternes rolle i samfundsudviklingen (Saul 1997).

*4: David Holmgren udvikler to nye strategier i Pathways (2002) - så der er 12.

*5: I etnologien og beslægtede studier af dansk/europæisk fortid, har man et begreb der hedder: Tavs viden. Dette henviser til de traditioner og praksisser der strukturerede jordbruget før den industrielle og videnskabelige revolution forandrede landbruget. Jeg er ikke bekendt med konkrete studier, men det ligger i begrebet, at det er en uartikuleret viden om landskabet, klimaet og afgrødernes (husdyrenes) nærings-behov, som har samme karakter i alle samfund.

*6: Et syn der, omend ikke begrebsliggjort på samme måde, bliver delt af mange 'modernitets- teoretikere', heriblandt: Anthony Giddens: The consequences of modernity 1990, Zygmunt Baumann: Liquid Modernity 2000, Michael Bull: Sound Moves 2007 - og eksplicit analyseret i: Sustainability and communities of place, edited by Carl A. Maida (2006). Se litteraturliste.

Tidsånden, Tasmanien og Modernitet

Tidsånden.

Mit feltarbejde har ledt mig til at forstå PermaKultur som dels et produkt af Tasmanien/ Australiens særlige geografiske placering, flora, kolonisering, dets historie og nutid, dels et produkt af en særlig tidsånd: 70erne.

1960erne og 70erne så en ungdomskultur, i den vestlige kultur-sfære, vælte etablerede skranker og propaganderer nye værdier og alternative livsstile. Kritik af kapitalismen og forbrugersamfundet, kollektivitet og en større grad af (spirituel) bevidsthed blev nøgleord for nogen. Sideløbende med disse fænomener blev forskning, nogle rapporter havde været årtier undervejs, om jordens bære-evne (carrying capacity), menneske-skabte forandringer og en række beslægtede emner publiceret^{*1}- og en større offentlig lydhørhed, bekymring og måske bevidsthed om menneskelig indflydelse på klodens liv var ét resultat. De fleste klima/miljø-bevægelser blev stiftet i 1970erne og de fleste politiske partier med dette fokus kom til i 80erne. Der er uden tvivl en stor grad af overlapning imellem den ungdomskultur der brød igennem i slut-tredserne og den mangfoldighed af 'grønne' bevægelser der materialisereds op gennem halvfjerdserne.

Denne overfladiske karakteristik synes at gælde for de fleste lande i Europa, Nord-Amerika og Australien/New Zealand, det jeg kalder den vestlige kultur-sfære. Dertil kommer særlige australske forhold, som, for blot at nævne nogen, dels har med den i 70erne voksende forståelse af jordens ringe nærings-kvalitet at gøre, den bliver udpint langt hurtigere end europæiske marker. Dels voksende problemer med tørke og skovbrande. Og måske mest signifikant, de relativt nemt forståelige konsekvenser af importeret flora og fauna på lokale øko-systemer, som blev et vigtigt offentligt anliggende i 70erne.

Tasmanien, som er en delstat af Australien, havde en tilsvarende omend let forsinket og mindre indflydelsesrig kulturel strømning.

I Bill Mollisons selvbiografi beskriver han den 'gæring' der fandt sted i 70erne i det australske samfund og skriver at uanset om de nye tanker og værdisæt fik indflydelse på det enkelte individ eller samfund, var der ingen der ikke blev påvirket af tidens ånd^{*2}.

Bill var fisker, foruden et dusin andre jobs, i 70erne, men blev grebet af tidsånden og købte grunden på Mount Wellington, med henblik på at stifte et kollektiv. Ideen om at være selvforsynende med grønsager og frugt, var mindre en del af tidens mode, end det var en naturlig del af det tasmanske samfund og folks almindelige praksis.

Bills kollektiv i Hobart blev fødestedet for PermaKultur og ideen om at samle kapaciteter (pooling resources) og dele ressourcer i en kollektiv livsstil, var en integreret del af tidens mod-kulturelle diskurs. Der er faktisk ikke meget i PermaKulturs tidlige historie, der ikke synes at være familiære og måske lidt fortærskede tidstypiske kultur-træk. Men ser man lidt nærmere på det tasmanske samfund, forstår man at de kulturelle omgivelser var anderledes end i de

europæiske. Det forekommer mig, at de meget identiske værdi-sæt, som PermaKultur og europæisk ungdomskultur i 60- og 70erne præsenterer, er en, på nogen punkter, overfladisk lighed. På Tasmanien var de forbrugsstrukturer og den pop-kulturelle kommerzialitet, som blev kritiseret, ikke kultur-træk der skulle bekæmpes, men træk der skulle forhindres i at overhovedet opstå. Der er en afgørende forskel. Det være sagt, er det den samme litteratur, samme musik og samme visioner for fremtiden, som italesættes overalt i den vestlige kultur-sfære i disse år, også på Tasmanien.

The Institute of Environmental Design, Tasmaniens Universitet, som var der hvor David Holmgren studerede var smedet af tidsånden. Et ekstremt progressivt studiemiljø, der leder tankerne hen på Bauhaus' pædagogiske principper, hvor underviserne og de studerende sammen tilrettelagde, udforskede og diskuterede emnerne. Både David og en gammel lærer fra instituttet, jeg havde lejlighed til at interviewe huskede tilbage på den tid med lige dele forbløffelse over hvor frit og eksperimenterende undervisning og eksamer foregik, samt hvor rigt og snæversynet uddannelses-systemet senere har udviklet sig. Det var mens David studerede her, at Permakultur blev udviklet og indgik som projekt-design i hans afgangseksamen.

*1: Silent spring af Rachel Carson 1962. Fundamentals of ecology af E. Odum 1953, men oftest citeret fra den tredje reviderede udgave 1971. Environment, Power & Society 1971 af H. Odum. Limits to Growth, Club of Rome 1972. Gaia 1979 af J.E. Lovelock, for at nævne fem, der har haft indflydelse på Mollison og Holmgren.

*2: Jeg er selv et barn af den tid, født i 1971. Mine forældre købte et lille husmandsted med 5 tønder land, for at leve selvforsynende og etisk korrekt, med deres 4 børn.

Tasmanien.

“PermaKultur er udviklet på Tasmanien, et besynderligt sted, hvor natur og kultur, kolonisering og modernitet lever side om side. ...” (s.235, Holmgren 2002, min oversættelse)

Jeg vil give en kort introduktion til nogle af de historiske forløb og begivenheder i Tasmaniens historie, der, i mine øjne, har skabt den historiske forudsætning og nutidige grobund for PermaKultur.

Tasmanien blev først koloniseret af australske aboriginals for ca. 30-50.000 år siden, på et tidspunkt hvor 'øen' var landfast med Australien. Eftersom havet steg, som følge af istidens ophør, og øen blev separeret fra 'fastlandet' af Bass Strait, udvikledes gennem årtusinderne en isoleret unik flora, fauna og aboriginal kultur.

På Tasmanien findes (og fandtes) der en række dyrearter og plantearter, som ikke har eksisteret andre steder på kloden.

Tasmanien blev opdaget af europæerne i 1642, men først taget i brug som straffekoloni for englænderne 150 år senere, og først koloniseret af europæiske 'settlere' i løbet af 1800tallet^{*1}.

På de mange 'pioneer-cemetaries', som stadig vedligeholdes og betragtes som en slags historisk fødselsattest, er de ældste grave fra 1860erne.

De indfødte, som de første europæere traf, boede mestendels langs kysten, øens indre var et ufremkommeligt landskab af regnskovsdækkede bjerge og kløfter - en næsten unaturligt uvejsom topografi, hvilket er ganske illustrativt beskrevet i historikeren Richard Flanagans bog "A Terrible Beauty" - om koloniseringen af øens Syd-vestlige del. Klimaet er præget af nedbør (jvnfør: Regn-skov), varme somre og kolde vintre. Dertil kommer den høje koncentration af 'giftige' dyr på øen; slanger, ederkopper og andet giftigt kryb findes til overflod - Tasmanien bliver også kaldt 'verdens farligste ø'.

Tasmanien har fået historisk ry for at være den hårdeste og mest frygtede straf man kunne modtage i det engelske imperium.

De første fanger, og dermed de første tasmanere i det europæiske samfunds forstand, var hovedsageligt irere - samt i mindre omfang skotter og andre 'besværlige' etniciteter under engelsk herredømme. Ofte, hvis man skal tro nutidig tasmansk historieskrivning, bestod det strafbare i at være fattig. Som Flanagan skriver :

"..the convicts had an impersonal and hard hatred towards all english."
(Flanagan 1985)

Denne arv spiller stadig en kulturel rolle i det tasmanske samfund. Det 'engelske' er blevet synonymt med 'systemet' og der findes en hårdhudet anarkisme og anti-autoritarisme, som iblandet den særlige nybygger-mentalitet, et land under fortsat kolonisering medfører - i mine øjne fostrer en uafhængighedskultur, en uarticuleret D.I.Y.-etik^{*2}, der har haft indflydelse på PermaKulturs fremkomst og udvikling. Det fostrer også en skrøbelig central-magt, mangel på egentligt repræsentativt styre og massiv korrupsion.

Der findes (stadig) på Tasmanien små nybyggersamfund, som ikke er integreret i det øvrige samfund - heller ikke med elektricitet. Bill Mollison beskriver, i sin selvbiografi, en arbejds-kammerat, der aldrig havde set penge, før han rejste til Hobart som 20årig, og det er mit indtryk, at det ikke er nogen røverhistorie eller ekseptionel erfaring.

Jeg fik selv indtrykket, gentagne gange, under min rejse, af at være trådt ind i Hans Kirks Fiskerne, det var næsten surrealistisk så eksplicit de kultur-træk, som jeg forbinder med præ-modernitet, var visuelt tilstede. Foruden at mange mænd havde et stort langt 1800tals skæg, var der i landsbysamfundene en massiv religiøsitet, især Jehovas vidner var synlige i kraft af deres 'kingdom's halls' - deres forsamlingshuse. Folk havde en statur, en art stolthed/ værdighed i måden at være på, som også forekommer mig gammeldags, anakronistisk, om at så at sige.

Disse præ-industrielle samfund eksisterer ikke desto mindre i et større samfund, hvor kultur og levestandard ikke er forskelligt fra den danske. Tasmanien rummer disse strukturelle dikotomier og det er ganske fascinerende at observere.

De indfødte blev hurtigt udryddet, den sidste familie blev fanget - for en dusør på 50 pund, udlovet af Van Diemens Land Company - i 1842 og døde i fangeskab på Kings Island midt mellem Australien og Tasmanien^{*3}. Først langt senere er det blevet dokumenteret i hvilken grad de indfødte faktisk kultiverede øen. De første europæiske bosættere kunne tjene til livets ophold via tømmer fra de endeløse skove, metaller og mineraler fra minedrift og i mindre omfang fiskeri og slagtekvæg, men pga af topografien og det ringe befolkningsgrundlag opstod der kun en sporadisk infrastruktur, og folk/familier var i det store hele selvforsynende. Allerede omkring det forrige århundredeskifte var mange miner imidlertid tømte, eller efterspørgslen/værdien af metallet/mineralerne stærkt decimeret, de rentable skovområder fældet og Tasmanien oplevede en afbefolkning. Der findes hundreder af 'forsvundne' landsbyer og dusinvis af spøgelsesbyer på øen idag, et vidne om manglen på bæredygtig udnyttelse af ressourcerne og måske et mikro-kosmisk billede af markeds-økonomiens impermanens.

I dagens Tasmanien er mineindustrien nærmest ud-død og landbruget har tilsyneladende tabt kampen til skovbruget, som har opkøbt landbrugsejendomme i stor stil over det sidste årti.

Der findes i princippet kun to økonomier på Tasmanien: Skovbruget og turismen.

Skovbruget fik en renæssance med indførelsen af moderne teknik, som har tilladt et industrielt skovbrug, der idag er øens hoved-arbejdsgiver.

Forestry Tasmania er den offentlige forvaltning af Tasmانيens gigantiske skovbrug. Men i praksis bliver alle dele af industrien udleaset til private entreprenører og det synes almindeligt anerkendt, af alle interesserede parter, at dette system er gennem-korrupt.

Foruden at dele den oprindelige og ur-gamle regnskov op i små parceller og lease fældningen ud til private entreprenører - som igen hyrer andre private firmaer til selve fældningen og andre truck-firmaer til at køre tømmeret væk, og investerer i store pulp-mills, hvor træet bliver lavet om til træmasse, der så bliver eksporteret til, hovedsageligt, Japan, hvor det meste bliver brugt til at lave avispapir - så er Forestry Tasmanias primære aktivitet moderne skovbrug.

De driver kvadratkilometer store drivhuse, hvor nye træer opfostres, gen-plantning og kultivering af de fældede områder, samt den meget kritiserede praksis: cable-logging^{*4}, af de genplantede skove der er modne til fældning. Skovbruget er stærkt kritiseret af miljøgrupper. Cable-logging, de kæmpestore monokulturelle skove, som de genplantede områder består af og deres nedbrydende effekt på lokale økosystemer, og især den gift som Forestry spreder for at forhindre de små nyplantede træer i at blive spist, bringer de tasmanske sind i kog. Giften har drastisk decimeret antallet af 'vildt-liv' - og især gået hårdt ud over det 'nationale' ikon: de tasmanske djævle. Førnævnte historiker Richard Flanagan, som i den citerede bog, hans første, er meget kritisk over for de tasmanske miljø-bevægelser

og især den 'pladder-romantiske' ide om den idylliske natur, er selv blevet en af Forestry Tasmanias stærkeste offentlige kritikere*⁵.

Hvilke årsager der ligger til grund for at Forestry Tasmania faktisk har et stort medhold i befolkningen, og det til trods for at både turisme-industrien og andre dele af den tasmanske offentlige forvaltning vedholdene bekæmper yderligere fældning af den oprindelige regnskov - og forgiftning af skovbrugene. Denne indre brydning har en perifær relevans for feltrapporten. Jeg vil byde ind med en forklaring, som før har været præsenteret i andre samfund hvor lignende konflikter har eksisteret*⁶. Det førnævnte anti-autoritære sindelag og den uafhængige værdighed, som giver de små samfund en stærk indre identitet, er samtidig med til at forhindre en transformation af arbejdsstyrken til primært service-jobs i turisme-industrien. At blive 'løn-slave' og servicere turister bliver set som uværdigt*⁷. Forsøget - det forgæves forsøg - på at opretholde denne traditionelle selvstændige livsform (som ikke desto mindre er dybt afhængig af Forestrys dispositioner, og prisen på olie og tømmer) og de små eroderinger af livsformens grundlag, arbejdsløshed og den næste generations skepsis*⁶- udvikler en afmagt og medvirker til en hadefuld indstilling overfor miljø-bevægelserne og 'eksperternes' krav om fredning/beskyttelse af regnskoven.

Den ulykkelige og ulogiske konsekvens af de traditionelle samfunds skrøbelighed, giver skov-industrien en stor politisk indflydelse og ret frie tøjler til at regere over ressourcerne.

Mens jeg lavede mit feltarbejde nedlagde regeringen miljø-ministeriet, for at lave offentlige besparelser, som følge af den globale recession. Det lyder som en dårlig vittighed, men er ikke desto mindre tasmansk virkelighed.'

Regnskoven er Tasmaniens natur per se og alle tasmanere har en holdning til skovbruget, lidt på samme måde, som at alle kyst-beboere i Danmark synes at have en holdning til fiskeriet.

Det er vanskeligt at beskrive betydningen og implikationerne af den måde befolkningen her er delt i 'greenies' og 'forestry' på - og selvom det er groft simplificerende, er det ikke desto mindre den måde tasmanerne selv refererer til øns politiske sammensætning på.

Det vil kræve for meget plads og meget af det vil være hjemmestrikkede spekulationer og gætværk, at uddybe denne beskrivelse af det tasmanske samfunds brydninger, men jeg tror at den værdighed som de små lokalsamfund repræsenterer, har spillet en rolle for den kultur-kritik og det fokus på uafhængighed, som PermaKultur promoverer.

PermaKultur er udviklet på Tasmanien, et sted hvor natur og øko-systemer ,der *ikke* er blevet påvirket af menneskelig kultur, utroligt nok stadig eksisterer uberørt. Årsagen er, udover en relativ lille befolknings-tæthed, topografien, som har gjort mange regioner svært tilgængelige.

Moderne forskning - ifølge PermaKultur-literatur - har vist, at de mest effektive øko-systemer på landjorden, det være sig både i anti-entropisk forstand, men det

betyder samtidig også hvad angår bio-masse, bio-diversitet, kulstof-binding, modstandsdygtighed overfor klimaændringer osv. er tempereret regnskov. (s. 252, Holmgren 2002).

Men øen er på den anden side også et sted, hvor store områder har været kultiveret af indfødte ikke-europæere, hvis 30-50.000 årige praksis har efterladt spor af et raffineret "land-management". En 'primitiv' men meget effektiv måde at opretholde et ønsket plante- og dyreliv på, gennem kontrolleret afbrænding af vegetation. At denne cykliske afbrænding også tjente til at optimere en kompleks selvregulerende biodiversitet, som garanterede føde for de menneskelige samfund, i det subantarktiske klima, har været en inspiration for PermaKultur.

Bill Mollison har skrevet halvt dusin bøger om Tasmanske aboriginals og det er en almindeligt udbredt teori, i både litteratur, lokal akademisk forskning og især kommunikeret gennem museums-verdenen, at de oprindelige tasmanere havde en højt udviklet indsigt i den lokale vegetation, fauna og jordforhold, der gjorde dem istand til at udnytte og varetage ressourcerne på en (biologisk) bæredygtig måde. Denne intimitet med naturen, som havde udviklet sig gennem årtusinder til en sofistikeret omgang med naturens stofskifte, synes i voksende omfang at blive dokumenteret af moderne videnbskab.

Men det er også et idealiseret billede af en hypotetisk aboriginal kultur. I mange sammenhænge i den tasmanske offentlighed og PermaKultur bliver den kanoniseret ukritisk, som en forbilledlig bæredygtig kulturel tradition. En dårlig samvittighed overfor fortidens synder i det Australske/Tasmanske samfund, har, i mine øjne, givet anledning til en forvrænget idolisering af den kultur, som de europæiske nybyggere smadrede, før de fik anledning til at studere den.

Det Tasmanske samfund idag, er også præget af at være stærkt knyttet til den vestlige kultursfære, især U.S.A. Der er vel også en vis historisk parrallelitet. Jeg har aldrig rejst i Nord-Amerika, men det stærkeste indtryk jeg fik, af det moderne Tasmanien, var den utrolige lighed med ens tv-fordomme om det Nord-amerikanske samfund: Overvægtige og storforbrugende, kæmpe-bil-kørende og fastfood-spisende. Uproblematisk optimistiske og venligt gæstfrie, men med otte låse på døren, elektroniske alarmer og pigtråd omkring haven.

Det er en forbrugskultur der er fremmed, eller var det indtil for et årti siden, for danskere.

Uanset hvordan og hvorledes man fortolker kombinationen af et ringe uddannelsesniveau og materiel velstand^{*8}, er der en hysterisk stemning i alt dette (over-)forbrug, som leder tankerne hen på Holbergs Jeppe på bjerget.

Forbrugersamfundet har en meget invaderende karakter, de offentlige rum er visuelle slagmarker for reklamer og alle kneb synes at blive brugt, for at lokke folk til at forbruge. En sideeffekt af den grådige og - mener jeg objektivt at kunne formulere - skrupelløse forbrugskultur, er naturligt nok en modreaktion.

PermaKulturs krav om nøjsomhed er en variant.

Et sidste australsk/tasmansk kulturfænomen, jeg vil nævne som befordrende for PermaKulturs udbredelse, er 'gardening'. Der er en have- og havebrugskultur i

Australien, som er langt mere udbredt end i Europa. Den kvintessentielle australske drøm er at eje 'a-quarter-acher-block', og en integreret del af drømmen, er at dyrke sine egne grønsager. Jeg kan ikke redegøre for de dyberliggende årsager til at denne kultur har overvintret i samfundet, men det at dyrke sin have, uanset størrelsen, er noget særligt australsk - og utallige gange i løbet af mit feltarbejde, er jeg blevet inviteret til at inspicere fremmede menneskers haver, uden at det havde spor med PermaKultur at gøre. Folk har en have-stolthed, der er overraskende udbredt.

Vi kender alle Søren Ryge og hans haveprogrammer og tilsvarende, men i en anden kulturkontekst, har Australien/Tasmanien: Peter Cundall - and his organic veggie-patch.

Peter Cundall har gennem 30 år haft et ugentligt tv-program, på den nationale kanal (ABC), om økologisk have-brug og hans navn er både kendt og mange steder synonymt med økologi og tanken om en selvforsynende grønsagshave. Peter Cundalls tv-have er beliggende i Hobarts botaniske have og er et pilgrimssted for mange have-dyrkere - og er meget imponerende. Men, som ethvert blik på de australske tv-programmer vil konfirmere, der er dusinvis af have-programmer og der er mindst lige så mange tidsskrifter. Bill Mollison har ikke nævnt Peter Cundall nogen steder, selvom der i mine øjne ingen tvivl er om, at hans indflydelse i det australske samfund, langt overstiger PermaKultur. Men mere vigtigt: hans indsats for økologi og bæredygtighed har beredt grunden, om at så at sige, for at PermaKultur kunne slå rod i den australske havekultur⁹.

Det er ikke muligt, og måske heller ikke relevant, at give et nøjere indblik i det tasmanske samfund. Men det har været en utroligt fascinerende og berigende etnologisk dannelsesrejse for mig, at lave feltarbejde og gøre observationer i en af de sidst koloniserede egne af jorden; et sted hvor kulturtræk fra de sidste tre århundreder synes at leve side om side.

Som en sløjfe på min skitse af en introduktion til tidsånden, Tasmanien og moderniteten, er det relevant, at nævne den følgende begivenhed pga af dens centrale placering i mine informanternes bevidsthed.

På Tasmanien kom de ovenfor nævnte vestlige kulturfænomener, som sagt, lidt forsinket til. Man kan vanskeligt tale om en egentlig hippie-kollektivist-spirituelpolitisk bevægelse, befolknings-grundlaget og -tætheden var og er simpelthen for lille. Det tasmanske samfund var på mange strukturelle niveauer et præ-moderne samfund i 1960/70'erne (se afsnittet om Bill Mollison for uddybning af denne karakteristik). Men planerne om at bygge en stor hydro-elektrisk dæmning i den ubeboede Syd-vestlige del blev startskudet til en voksende folkelig protestbevægelse (UT: United Tasmania), der ganske vist tabte dette slag, men som da den næste dæmning blev projekteret i samme område, vandt den politiske kamp og fik forhindret opdæmningen af Gordon River. Denne 'sejr' og hele organiseringen af kampagnen var et vendepunkt i det tasmanske samfund. Bill Mollison og mange af de folk, der tidligt blev involveret i PermaKultur, havde taget del i organiseringen; men næsten alle jeg mødte havde været involveret i denne kamp - og mange kunne få tårer i øjnene ved bare at huske glæden den dag det blev offentliggjort, at dæmningsplanerne var blevet skrinlagt. Sidenhen har der

været en mere eller mindre stærk 'grøn' miljø-bevægelse på øen, som også nyder godt af et stærkt støtte-netværk på 'fastlandet', hvor man for sent fik øjnene op for konsekvenserne af afskovningen - og derfor er interesseret i at forhindre en tilsvarende udvikling på Tasmanien. Denne 'konservationisme' står overfor de kræfter i det tasmanske samfund, der ønsker at imitere udviklingen i andre velstående nationer, at udnytte de rige natur-ressourcer, hovedsagligt regnskov, her og nu for en økonomisk vækst og 'vestlig' levestandard. Tasmanien, i en australsk sammenhæng, er blevet et symbol på den kamp mellem civilisatoriske fremskridt og bæredygtighed, som verden, især vesten, har fokus på i vor tid.

*1: Tasmanien og/eller Van Diemens Land, opkaldt efter henholdsvis Abel Tasman, den hollandske søfarer, som 'opdagede' øen i 1642 og Antony Van Diemens, den hollandske guvernør på Java, der sendte Tasman afsted, blev først vidne til et kæmpe mislykket forretningseventyr, som begyndte i 1825, da en gruppe engelske forretningsmænd stiftede Van Diemens Land Company, opkøbte store dele af den nordlige del af øen og forsøgte sig med uld-produktion. Van Diemens Land Companys hovedsæde i Stanley, bygget i 1830'erne, og beliggende ved siden af den jord hvor de første PermaKultur-kurser blev undervist i 1980, er også centrum for landets første koloniseringsbølge. På mindre end 10 år havde de oprindelige investorer dog tabt alle deres penge og firmaets land blev langsomt, der var ikke stor efterspørgsel, solgt fra.

*2: Do It Yourself, er et ofte brugt slogan i aktivist-kredse og er et løst defineret kodeks af mod-kulturelle praksisser. Det synes at have haft sin oprindelse i 70/80'ernes punk-bevægelser og overvintret ind i nutidig aktivisme som en art fælles etik. Det er under alle omstændigheder en magtfuld diskurs i aktivistkredse og har som sin (politiske) kerne en nøjsom livsstil og et anti-kapitalistisk forbrug. F.eks. er genbrug, butikstyveri og skraldning (at finde sin mad i supermarkedets containere) blandt de ofte promoverede praksisser i D.I.Y. litteratur. Det forekommer sandsynligvis de fleste, som et marginaliseret og politisk betydningsløst segment af de europæiske befolkninger, men det er ikke mit indtryk. Det er en voksende bevægelse, som knytter alle de divergerende anti-kapitalistiske synspunkter sammen til et fælles perspektiv.

I Wellington, hovedstaden i New Zealand, havde hovedbiblioteket en hel afdeling kun med internationalt selv-publiceret D.I.Y.-litteratur, som var beretninger om -og brugsanvisninger til hvordan man kunne gøre det selv, alle med det bagvedliggende motiv, at det var anti-kapitalistisk praksis. På side 1 i A Designer's Manual, italesætter Mollison en etik, der er fælles med D.I.Y.

"To accumulate wealth, power, or land beyond one's needs in a limited world is to be truly immoral, be it as an individual, an institution, or as a nation-state. The courage we need is to refuse authority and to accept only personally responsible decisions. Like war, growth at any cost is an outmoded and discredited concept. It is our lives that are being laid to waste (s.1, Mollison 1988).

Og i selvbiografien: " Our education, employment and financial systems are united against self-improvement, or regional improvement... We are being edged into dependency, and openly called 'consumers'. Seize the streets, the villages, the farms, reassert the power of the lettuce, the commerce of barter, the morality of needs. (s. 832-33 Mollison 95)

Min egen indsigt i og fortolkning af D.I.Y.-kulturen/etikken stammer i stort omfang, fra min etnologiske metode-opgave, hvor jeg analyserede politisk kunst og aktivisme. (Politisk kunst, Europæiske Etnologi, 2007)

*3: Se endvidere bilag 1, hvor Charles Darwin beskriver udryddelsen fra et samtidigt synspunkt.

*4: Cable-logging er en 'moderne' fældningsmetode, hvor en kæde bliver udspændt imellem to bulldozere, som kører igennem skoven, som en giga-kædesav, der fælder al vegetation på sin vej.

*5: Richard Flanagan nægtede i 2008 at modtage den største tasmanske literære pris, fordi den var sponsoreret af Forrestry Tasmania.

*6: Jeg læste denne analyse præsenteret i literær form for nylig: GRANTA, Magazine for new literatur. #102 - new writings on nature. London 2008. Jonathan Raban, Second Nature, s. 60-62.

Men samme underliggende perspektiv er præsent i Andersen (2006) og Walters (2003)

Værdighed/Identitet/ kulturel sammenhængskraft, synes at være synonymmer, eller næsten identiske begreber i meget 'modernitets-teori' - og bliver også ekspliciteret som forskellige symptomer af, lidt populært sagt' det moderne samfunds rodløshed, i mange af bidragene i Sustainability and communities of place (2007).

*7: En skolelærer i Strahan fortalte mig, at det er et relativt udbredt problem, at folk i random-råderne holder deres børn væk fra skolen, fordi, øjensynligt, at de frygter den indflydelse uddannelse har på deres lokal-samfund. I samme åndedrag kan jeg, en passant, nævne, at mindst en håndfuld tasmannere, jeg talte med, referede til en rapport, som jeg ikke har kunnet finde, der viste at 50% af den tasmanske befolkning var ude af stand til at læse selv rudimentære tekster, f.eks. en avis.

*8: Jeg skal checke op på om Tasmanien faktisk får det bloktilskud, jeg mener at huske. Det omtales i Bills selvbiografi, et sted sidst omkring s.800..

*9: Jeg besøgte haven flere gange og der var altid fyldt af - især australske - turister, som tog noter og notits af hvordan denne eller hin plante stod i relation til de andre i haven, som i parentes bemærket ikke var særlig stor, langt mindre end Søren Ryges. Jeg så Peter Cundall på fjernsyn en enkelt gang og kiggede i flere af hans bøger. Det skal også nævnes at han er den dimentrale modsætning af Bill Mollison, han er mild, sagtom og elskelig. På wikipedia står der blandt andet: In an issue of Reader's Digest, he came 8th in a poll of the 100 most trusted Australians (he was beaten by The Wiggles and Mary, Crown Princess of Denmark.

Bill Mollison og David Holmgren

PermaKultur er også, i høj grad, et produkt af to meget forskellige menneskers kapaciteter og engagement: Bill Mollison og David Holmgren. Og man kan dårligt forestille sig PermaKulturs udbredelse og tiltrækningskraft uden Bill Mollisons karismatiske arbejdsiver og frem for alt utrættelige rejseaktivitet. Teorien har også bevaret en stor grad af integritet qua disse to 'opfinderes' levevis, gennem ikke at have kommercielle ambitioner og ved at bibeholde den oprindelige ide om et selvforsynende/bæredygtigt miljø kun lader sig realisere gennem en drastisk reduktion i individuelt og kollektivt forbrug.

Bill

“Unless we assert a good quality of life for our children, and help them repair the country, we deserve to be hanged by them, and we will be. Hopefully.” (s. 834, Mollison 95)

Bill er idag 81 år, bor på en landbrugsejendom når den tasmanske Nord-vest kyst han købte sammen med sin kone for blot 7 år siden og er igang med at omlægge til PermaKulturelt landbrug. Han havde haft en hjerneblødning i Oktober 08 og var, under mit besøg, stadig rekonvalscent. Han så skrøbelig ud, men viste sig at være ganske åndsfrisk.

Da jeg traf ham, havde jeg forberedt et struktureret spørgeskema, hovedsageligt fokuseret omkring de bæredygtige samfunds-strukturer, som han havde skitseret i kapitel 14 i A Designers Manual. Men før jeg havde sagt noget som helst, endsige sat mig ned, sagde han:

*”When I was a child the children weren’t allowed inside, dogs and children were kept outside, it was the end of civilization when they were let in.”**1

Interviewet fik aldrig lov at udvikle sig, som jeg havde planlagt og fra et akademisk synspunkt var mit besøg frugtesløst - ihvertfald som primært materiale. Indimellem hans anekdotiske talestrøm, som retrospektivt gav mig en god introduktion til det tasmanske samfund, fik vi talt lidt om PermaKultur, som livsform kontra livsstil, finansielle strukturer og hvilke forudsætninger en biologisk bæredygtig praksis forudsætter. Samt det kollektive og individuelle perspektiv - men Bill havde ingen intention om at besvare spørgsmål eller argumentere 'videnskabeligt' for sine synspunkter.

Han hævdede endvidere, ingensomhelst interesse i nogen Permakulturbevægelse at have.

Jeg var dog ikke helt uforberedt på denne attitude og hans negative syn på al 'akademisme', og jeg forsøgte at dreje samtalen ind på mit fokus, af andre veje end de præmediterede spørgsmål.

Meget af den kulturhistoriske baggrund for hans arbejde med PermaKultur kan læses i hans digre selvbiografi: *Travels in dreams* 1995. Bogen fortæller om hans

opvækst på en uanselig i Sydhavet, langt fra verdenshistorien og uden megen infrastruktur. Det er en historie der minder om Europa for 300 år siden og mange af de træk ved den danske bondekultur, som man studerer på etnologi, træk der bl.a. handler om at holde gården ved magt, binæringer, landsbyens forvaltning af overdrevet og nødvendigheden af at være så selvforsynende som muligt, er en integreret del af Bills historie og kan, som sagt, stadig ses på Tasmanien. Store dele af selvbiografien fortæller om den tasmanske natur, de karismatiske pionerer, som Bill har kendt og den meget store, specialiserede og nu tabte viden der forsvandt med udslettelsen af de oprindelige beboere af øen. Andre dele om tabte traditioner, landsbyliv, om menneskers natur, om samfund på vej ind i moderniteten, om øko-systemer, om kærlighed - og om Permakulturens oprindelse og udbredelse.

Bills arbejdsliv fremstår, som et katalog over uddøde professioner, han tjente til dagen og vejen som baker, fisker, fanger, skind-jæger, slange-samler, udsmidter, videnskabsmand i felten, i skov-bruget, og konstruerede geiger-tællere, der var så gode at med-opfinderen Muller rejste til Tasmanien for at opsøge ham. Hvis man skal tro selvbiografien har Bill levet 100 forskellige liv, lært og mestret næsten alle professioner og haft en 'bloody good time' altimens. Han har været gift fem gange, har et ukendt antal børn og børnebørn og er blevet tildelt et endnu større antal priser og æresbevisninger verden over, for hans utrættelige promovning af et bæredygtigt landbrug og en etisk livspraksis.

Han er også et menneske, der har et meget dårligt ry - både generelt i det tasmanske samfund og specifikt iblandt hans gamle naboer og med-kollektivister. Generelt siger folk på øen at han er en fupmager, der stjal PermaKultur-teorien fra en af hans studenter, fyldte folk med fikse ideer og tog røven på dem. Specifikt siger hans gamle naboer, at han var en kolerisk alkoholiker, der ikke gik af vejen for både fysisk og psykisk vold, og som havde en selvforherligende tyrannisk personlighed. I permakultur-bevægelsen er vandene delte^{*2}.

Jeg havde lejlighed til at interviewe to af de oprindelige 'perma-kollektivister' og en del af min forståelse - og beskrivelse af Bill og hans betydning for PermaKultur, er baseret på de to interviews^{*3}. Andre dele er baseret på samtaler med beboere i Stanley, Bills fødeby og stedet hvor de første PermaKultur-kurser blev gennemført, samt med Bills daværende sviger-søn^{*4}.

Der er dog ingen tvivl om at Bill Mollison er et meget kompetent menneske. Selv hvis man fraregner nogle af de æresbevisninger han tildeler sig selv, er hans arbejde og bøger et uafviseligt vidne om dels indsigt i biologi, intimitet med den tasmanske natur og praktisk anvendelse af Permakulturelle principper.

Permakulturs officielle fødselsattest er 1976, hvor David Holmgren fandt frem til Mollisons kollektiv, "The People's Republic of Strickland Avenue 316A" og hvor de to diskuterede og eksperimenterede sig frem til en række principper for bæredygtigt landbrug, samt de specifikke teknikker/strategier der er indeholdt i PermaKultur. De første overvejelser blev publiceret i et tidsskrift for økologisk

landbrug og Bill gjorde reklame i en række radio-sammenhænge. Således, at da bogen udkom i 1978, var der allerede en stor interesse for teorien. Bill solgte allerede det følgende år grunden og købte, sammen med et nyt kollektiv, en større grund et stykke længere oppe af bjerget, med henblik på at skabe et bæredygtigt selvforsynende kollektiv, som han dog hurtigt forlod. Thomas Andersen fortalte, at der var en del bitterhed blandt de kollektivister der havde investeret i det andet kollektiv, og som følte sig forrådt af Bills store planer og hurtige exit. Den oprindelige grund blev opdelt og solgt i en række mindre grunde, hvoraf to er beboet af de oprindelige kollektivister idag. På den del af grunden hvor de første permakulturelle eksperimenter blev gennemført, bor idag en brugt-bils handler, som har transformeret hele den relativt store grund om til en forgiftet losseplads^{*5}. I 1980 sagde Bill sin stilling på universitet op og flyttede med en gruppe ligesindede til Stanley (hans fødeby) hvor de købte flere grunde og begyndte de første kurser. Her blev de første permakultur-studenter undervist og et overraskende antal af dem er stadig aktive i permakultur-bevægelsen. Max Lindegger, som var med på det allerførste kursus, berettede om det meget stærke kammeratskab der opstod i forbindelse med opholdet, og at alle der deltog bragte nye kompetencer og indsigter ind i det meget eksperimentielle miljø. Kort derefter købte Bill en stor grund i NSW, det nordøstlige Australien, hvor han grundlagde PermaCulture Research Institute (PRI), som fungerer som bevægelsens uofficielle hjemsted, idag ledet af Geoff Lawson. Her viderudviklede han konceptet og publicerede i 1988, den til dato mest udførlige introduktion til PermaKultur og de strukturelle og etiske udfordringer teorien indebærer: PermaCulture, A Designers Manual.

Da jeg besøgte Bill, var de ifærd med at gøre plads til 8. oplag, hvilket svarer til knap en halv million trykte eksemplarer^{*6}. Senere kom en læs-let udgave: An introduction to PermaCulture (1992) redigeret under indflydelse af den Nord-amerikanske pædagog og formidler John Quinney (s. xxiv, Holmgren 2002). Bill har ialt publiceret omkring 30 bøger om Permakultur og beslægtede emner^{*7} (de fleste på sit eget forlag: Tagari), men langt den mest indflydelsesrige del af hans arbejde er hans rejser. Han har besøgt de fleste lande i verden og undervist i PermaKultur på over 100 sprog, og alle vegne har hans dedikerede entusiasme og stærke karisma vundet folk for teoriens perspektiver og brugbarhed. Det er dette bidrag og personlige eksempel, som har givet ham en guru-lignende status i bevægelsen - selv blandt hans kritikere er hans aktivisme, arbejdsomhed og antikommercialisme anerkendt. Uanset hvordan man fortolker hans personlighed og aktiver, er det ikke til at komme udenom, at Bill Mollison har defineret PermaKultur som praksis og været en væsentlig årsag til PermaKulturs succes^{*8}.

Trods Permakulturs utrolige succes, fra en lille gruppe græsrodsaktivister på Tasmanien til verdenskongresser og en relativ stor intellektuel udbredelse i Vest-Europa og Nordamerika, samt de hundreder af landsbyer i den 3de Verden, der praktiserer Permakultur - har Bill aldrig kapitaliseret på teorien, han lever med sin 5. kone i Sisters Creek, som en forholdsvis fattig bonde.

Bill Mollison arbejdede gennem et årti for CSIRO*⁹ og han brugte alene to år, kun med at kortlægge alle Tasmaniens floders bifloder, i hans selvbiografi får man et levende indtryk af Tasmaniens vilde natur, her citerer han også en note fra hans feltdagbog fra 1959:

”While observing marsupials browsing in the forest, I jotted down this note: I believe we could build systems that would function as well as this one does” (s. 24 Mollison 95)

Det er Bills egen version af PermaKulturs oprindelse.

Men det er indskrevet i mytologien omkring PermaKultur, at Bill var praktiker og korsfareren, og David Holmgren den der besad de teoretiske og metodologiske evner.

David

“To get off the gravy train requires a deep cultural revolution” (s.70 Holmgren 02)

Jeg har ikke selv oplevet Davids foredrag, men fået genfortalt flere gange, at hans egen version starter med, at han fortæller hvordan PermaKulturs succes kom fuldstændig bag på ham. Pludselig var han et kendt og eftersøgt navn og han flygtede skræmt ud af projektør-lyset, for at erhverve nogle af de kompetencer, han havde været med til at propagandere for i sin bog, men som han overhovedet ikke selv besad. Han var blot 23 da PermaCulture One udkom.

Derefter gør han sig umage for dels at placere PermaKultur i akademisk videnskab, dels at give Bill kredit for teoriens succes (se f.eks. xxii-xxiii, Holmgren 2002).

PermaKultur blev udviklet, som en del af Davids speciale på universitetet i Hobart, og i hans bøger kommer man bag om hele den teoretiske reference.

To teoretiske forudsætninger, som har udøvet særlig indflydelse på Davids vej til de permakulturelle principper er: J. Russel-Smith, *Tree-crops: A Permanent Agriculture* (1953) og Howard Odums bøger og publikationer; særligt Odum synes at have haft den stærkeste indflydelse på Davids tænkning.

Desuden er David meget optaget af Peak Oil, betegnelsen for det tidspunkt hvor produktionen af olie begynder at falde og vores samfund bliver nødt til at omstille sig til et lavere energi-forbrug. Hele denne diskussion optog meget af vores interview - ligesom den optager meget af den interne debat i permakulturbevægelsen, mange er kritiske overfor Davids fokus, og er den direkte anledning til at ”transition-town”-bevægelsen er opstået. I dette lys er det måske ikke underligt at David ser oliekriserne i 1973 og 1976, som den væsentligste grund til PermaKultur-teoriens succes.

David's forståelse af PermaKultur, bæredygtighed og 'modernitet' er teoretisk funderet, men det er forkert at se ham som blot den intellektuelle bagmand. Han har designet, bygget og udviklet permakulturelle jordbrug gennem 30 år, eksperimenteret med de permakulturelle praksisbegreber og implementeret energi/entropi-monitorerings-metoder på sin gård: Melliodora (Holmgren 1996, 2002, 2006). Det er imidlertid det teoretiske input, som synes at definere Davids betydning for permakultur-bevægelsen. Både Carol og Thomas fra Strickland Avenue husker ham som den milde elskelige student, der havde ideerne og den teoretiske forståelse af begreberne - men som var for introvert og sky til at gøre noget indtryk på fremmede. Denne karakteristik synes underbygget af samtaler med folk i bevægelsen. Petra Kahle og familien Guyton, havde deltaget i PermaKultur-kurser undervist af David og begge havde indtrykket af en vag, uinspirerende og lidt karakterløs personlighed. Andre der har overværet et foredrag af ham har sagt det samme. Tony Andersen afskrev ham, som havende nogen betydning for bevægelsen. Jeg nævner disse signaturer, fordi jeg mener at permakultur-bevægelsen har udviklet en kultur, der dyrker en stærk, karismatisk og slagfærdig personlighed - tydeligvis en arv fra Bill. David accepterer tilsyneladende denne marginalisering, hans bøger strejfer perifært emnet og giver et (selv-italosat naturligvis) indtryk af en selv-refleksivitet, der tager notits af sin egen status, men ønsker at bringe PermaKultur ud af den antropocentriske cul-de-sac. David fremlagde selv, i mit interview med ham, den forståelse af fronterne i bevægelsen, som havende sit udgangspunkt i hvilken indstilling folk kom ind i permakultur med.

" I suppose the essential difference between Bill and me is that Bill is fuelled by anger I am not"

Et illustrativt - måske lidt 'billigt' - eksempel på deres forskellige italesættelse af PermaKultur og bæredygtighedsbegrebet, er Davids problematisering af termen 'Permanent', som set i et biologisk bæredygtigt perspektiv, er et paradoksalt og misvisende begreb (s. 239, Holmgren 2002) Hvorimod Bill tydeligvis bruger PermaKultur, som et 'roll-call', et navn for en aktiv indsats for tilvejebringelsen af bæredygtighed, uden skelen til ordets indre linguistiske modsigelser.

Kendetegnene for Davids udgangspunkt og permakulturelle perspektiv er analogier imellem biologi og samfund. Han hypotiserer bl.a. at socialdemokratierne i Europa har opbygget velfærdssamfund med uddannelse, sundhed og infrastruktur, som kan sammenlignes med et økosystems anti-entropiske biomasse. De 'neo-liberale' har kapitaliseret, privatiseret, og på anden måde udnyttet denne ressource - uden at regenerere systemet. Resultatet er hurtig økonomisk vækst - men samtidig også en forringelse af lokal modstandskraft overfor markedsudsving, et kæmpe energi-spild, ringe social sammenhængskraft og ringe grobund for ny ressource-opbygning. Denne forståelse af de europæiske samfunds udvikling de sidste 30 år, synes, i Holmgrens optik, at stemme nøje overens med det eksessive forbrug af naturens ressourcer og de udpinte agrikulturelle økosystemer (Kapitel 5, Holmgren 2002).

Ligesom med mit besøg hos Bill kom jeg fra Davids gård med en noget uklar fornemmelse af hvor mit analytiske snit skulle gå, for skabe en konsistent begrebsramme om hans teoretiske udvikling af PermaKultur.

Der er, set fra en humanistisk videnskabs-teoretisk synsvinkel, en streng funktionalistisk forståelse af bæredygtighed i Holmgrens tekster. Det funktionalistiske perspektiv på produktion og forbrug, synes at være uundgåelig når man definerer bæredygtighed i en biologisk sammenhæng, og er konsistent med dels konventionel naturvidenskab samt de primære permakulturelle principper. En anden måde at karakterisere det øko-systemiske perspektiv på, er at kalde det biologisk determinisme. Den menneskelige aktivitet, og interaktivitet med naturen, samt samfundenes mulige udvikling imod bæredygtighed bliver dog analyseret i et strukturelt perspektiv (se f.eks. ss.166-76 Holmgren 02). Hos Holmgren er der desuden en historisk bevidsthed, der ofte præsenterer de lange linier i forholdet natur/kultur. Den strukturelle analyse, hos både Mollison og Holmgren, favner traditionelle humanistiske teorier, omend, set fra et etnologisk perspektiv, i en overfladisk forstand; samt referencer til de biologiske processer, der ofte anvendes som analoge illustrationer af samfundenes udviklingstræk. Han forsøgte at udfolde en forståelse af livet, som struktureret af en makro-biologisk nødvendighed: Hele kloden er et stort øko-system, der fungerer med en samlet evolutions-strategi. Samtidig udvikler hvert enkelt element, for sig, en hensigtsmæssig funktion, der skaber dets økologiske niche. Det samlede indtryk af Holmgrens teoretiske forståelse er en noget uklar heterogen referenceramme, der indledningsvis kan kategoriseres som struktur-funktionalistisk. Jeg diskuterede implikationerne af disse teoretiske definitioner med David, men udover at se lidt nærmere på de mange komplekse forhold i livets og entropiens cyklusser og menneskets insignifikans i denne sammenhæng var det svært at indeholde dette tankegods i en humanistisk videnskabelig begrebsstruktur.

Men dels kræver det en dybere analytisk udfoldelse af teorien, samt en præcisering af de teoretiske forudsætninger; dels er PermaKultur, som nævnt, en interdisciplinær teori, der bevidst søger at bryde med de traditionelle barrierer imellem humanistisk- og naturvidenskab; disse to præmisser bør analyseres før man kan argumentere for en egentlig placering i humanistisk videnskabsteori.

Der er i mine øjne ingen begrebslige modsætninger mellem Bill og Davids senere fortolkninger af PermaKultur. De har viderudviklet teorien i forskellige retninger, men begge med dens oprindelige praksis-begrebs-struktur intakt. Trods deres meget forskellige personligheder, vidner deres fortsatte arbejde om et fælles etisk livs-perspektiv.

Davids betydning for PermaKulturs udbredelse er mindre synlig end Bills, men jeg mener at kunne identificere den grundige (eller grundigere) empiriske videnskabeliggørelse af PermaKultur*¹⁰, som David er eksponent for, som en væsentlig årsag til at PermaKultur ikke har mistet pusten eller delt skæbne med andre kultur-kritiske teorier, der har afløst hinanden, som 'moder' i vores samfund

og på vores universiteter. I parentes bemærket, har jeg selv den opfattelse af Davids literære produktion, at måden han perspektiverer og sammenholder natur, kultur og struktur på, ofte kombineret med en historisk bevidsthed, har mange lighedspunkter med det etnologiske blik.

*1: Denne tilsyneladende tilfældigt udtrykte gammel-mands kommentar, får en dybere mening når man læser i selvbiografien: *“ We all know, or should know, that a major factor in over-population is the need for poor people to produce children as workers who contribute to the family survival...Everywhere today, under the illusion that a tertiary education will enable young people to make a lot of money and support their family, children are becoming a major expense to families, not an asset, a long-term liability. Nothing controls populations so well as making children an expense...Children raised as indulgences (no duties, no responsibilities, no production, but expecting to have every widge advertised on American television, and a car), are predictably out of control. ”* (s. 854, Mollison 95)

*2: Det pudsige - og fantastiske, finder jeg - er at hans selvbiografi giver stemme til alle de personligheder han selv ønsker at legitimere, samt de mindre flatterende, som folk skyder ham i skoene. Den er et sjældent literært sammensurium af mange svært forenelige stemmer, fortalt i 1. ental. Bogen indeholder desuden et kapitel med breve skrevet af hans eks-kone, hjem til familien, omhandlende årene 1982-87, hvilke giver et fint 'andet' blik på Bills arbejde og person (s. 787-810 Mollison 95). Jeg spurgte ham direkte under interviewet, hvorfor han havde så dårligt et ry. Han sagde gnavent og selvtilfredst, at det var spredt af folk der forgæves havde prøvet at stjæle hans teori for at kommercialisere den. Hans svigersøn mente, at en del af årsagen til det dårlige omdømme stammede fra, at folk faktisk forstod at Bill havde ret, at de indså at deres forbrug ikke var bæredygtigt, men ikke ville eller magtede at lægge deres livstil om, så hellere svine Bill til. Andre tankefulde tasmanere mente at det var typisk for et konservativt traditionelt samfund, som Tasmaniens, at være negativt indstillet overfor nye tankegange og især deres budbringere. Både Carolyn og Thomas mente at han simpelthen var et ubehageligt manipulerende menneske. I Europa og mellem linierne i de internationale tidsskrifter er folk opmærksomme på dette ry og det bliver sagt med et skævt smil: vi skylder ham alt, men ville ønske han ville trække sig tilbage og tie stille.

*3: Carolyn Hall-Jones og Thomas Andersen.

*4: John Jacobs i Stanley og Robert Muir-Wilson i Wynard.

*5: En kuriøs anekdote og måske symbolsk erfaring . Naboerne, deriblandt mine to informanter, havde lagt sag an mod brugtbilshandleren, som havde brudt et utal af plan-love, forureningen var blot en del af anklagen. Men trods kompetente advokaters hjælp, havde slynglen kunne sno sig uden om alle anklager. Da jeg ankom første gang, ned af den fælles grussti, der ledte ned til de forskellige adresser på Strickland Ave. 316, kom han ud af huset med et oversavet jagtgevær i hænderne og spurgte uvenligt hvad jeg lavede her. For folk i permakulturbevægelsen, der er interesseret i at bryde de gældende plan-love og ejendomsforhold, for at skabe bæredygtige selvforsynende jordbrugs-kollektiver, men bliver bremset af systemet, forekom denne erfaring, som endnu et håndfast eksempel på et hyklerisk forhold til bæredygtighed i samfundet. David fortalte mig senere, med kluklatter efter at have hørt om min oplevelse, at manden, der var gammel fisker-kollega med Bill, havde haft noget der mindede om et nervøst sammenbrud i 1978, havde mistet kone og skib og var begyndt at drikke sig halvt ihjel - og at Bill havde forsøgt at redde staklen ved at sælge ham jorden meget billigt.

*6: En anden vidunderlig symbolsk anekdote, som jeg ikke vil snyde læseren for.

Richard Muir-Wilson, Bills daværende svigersøn gift med Bills næst-ældste datter, fortæller:

"Vi havde fået til opgave at modtage 1. oplaget af A Designers Manual, da Bill på dette tidspunkt havde begyndt sin hektiske rejseaktivitet, han var sjældent hjemme og mig og Lynn passede farmen. Vi modtog første oplag, du har set bogen, det er en ordentlig moppedreng, bøgerne fyldte næsten en hel lade. Vi begyndte at sende eksemplarene ud, den gang havde man det system at folk betalte enten hele prisen, som var 50\$, eller et depositum på forhånd, men allerede første uge begyndte folk at ringe eller bøgerne at komme retur, der var trykfejl, der manglede sider, nogen var sat ind i bogen på hovedet. Jeg kontaktede trykkeren i Sydney og sagde de blev nød til at tage oplaget tilbage og trykke et nyt. Det viste det sig imidlertid, at trykkeriet var i meget dårligt økonomisk stand, og hvis de ikke blev betalt for det fejl-trykte oplag ville de gå konkurs. Efter megen palaver, og trusler om sagsanlæg, blev løsningen, at trykkeriet sendte tre unge drenge op, for at gennemgå hele oplaget, vi havde dem boende en måned, og til alles store lettelse viste det sig at det kun var ca. hver hundrede bog, der var graverende fejl i. Men det var meget tæt på at PermaKultur var blevet kvalt i fødslen."

*7: I den tasmanske biblioteksbase er der 51 poster listet under Bill Mollison, men flere er blot antologier.

*8: Bill Mollison har deltaget i et utal af radio og tv-sammenhænge, et godt eksempel på hans karisma og permakulturelle arbejde, kan ses i det BBC-producerede 4-dels program: The Global Gardener. Måske er det faldet læseren ind, at Bill Mollisons rejseri ikke kan forenes med hverken biologisk bæredygtighed eller de etiske fordringer PermaKultur promoverer. Tony Andersen fortæller følgende anekdote, der belyser det aspekt, samt Bills personlighed, status og bevægelsens spændvidde. Under en verdenskongres for PermaKultur, henvender en dame fra England sig til Bill. I hendes PermaKultur-gruppe, har de diskuteret hvor mange træer, det er nødvendigt at plante, for at kunne rejse. Hun havde personligt plantet 500 træer for at føle at hendes rejse til verdenskongressen var bæredygtig. Hun vil gerne høre Bills mening og hvor mange træer han har plantet for at kunne deltage. Bill skæver lidt til hende og svarer at det lyder fint. Men hun insisterer på at få opklaret hvor mange træer han har plantet. Bill ser på hende og siger uvenligt hvad laver du overhovedet her? Hun bryder ud i gråd, forlader hulkende bordet - og mændene omkring bordet ryster på hovedet og anerkender Bills uvenlighed.

Anekdoten skal ifølge Tony forstås sådan: Bills rejseri har bevirket plantningen af flere træer end nogen kan tælle, man skal ikke forstå PermaKultur, som et regnskab hvor man planter et træ hvergang man har syndet, som om det var den katolske kirke - og man skal have lidt hår på brystet og ikke være pylret.

*9: Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation.

*10: I David Holmgrens bøger er en stor del af stoffet empiri, hentet fra forskellige designs, undersøgelser og permakulturelle praksisser. De teoretiske analyser, er ikke samlet under et teoretisk perspektiv, eller en metodologi, om man vil, men de er funderet i en bred interdisciplinær læsning, som er dokumenteret gennem et 'akademisk' noteapparat. Det gælder også tankerne om velfærdssamfundenes anti-entropiske karakter. Se endvidere literaturliste.

Permakultur i praksis, snapshots fra virkeligheden.

”The Permaculture movement has no central structure. ..Everybody is free to act as an individual, to form a small group, or to work within any other organisation...It doesn't matter if the work we do carries the 'permaculture' label, just that we do it. ..The word “permaculture” can be used by anybody adhering to the ethics and principles expressed herein. (s. ix-x, Mollison 1988)

**“..the irrelevance of whether the approach is called Permaculture or not.”
(s. xvii, Holmgren 2002)**

“ The grandest homage you can pay to Bill and David is to forget about them, make them irrelevant by moving on.” (En australsk PermaKultur lære)

Permakulturbevægelsen udgøres af folk der udfolder PermaKultur i praksis, men ligesom at Demokrati, som politisk ide, ikke er realiseret gennem et folketingsvalg, men er forsøgt udmøntet i en række understøttende omstændigheder, grundlove og procedurer - der i varierende grad er tilstede i de eksisterende demokratier, sådan er PermaKultur ligeledes realiseret i forskellige grader gennem den praksis, som folk i bevægelsen eksperimenterer med.

Det faktum at der ingen central ledelse er, ingen definitive tekster eller manualer findes, giver sig udtryk i forskellige og i nogle tilfælde modstridene praksisser i måden de permakulturelle principper bliver implementeret - og især diskuteret på. Dertil kommer det stærke fokus i teorien på de specifikke lokale (energi) forhold. Man skal med andre ord skelne mellem PermaKultur-teori og praksis, hvor teorien kan analyseres med Jespersens praksisbegreber, er det min erfaring at praksis i hvert enkelt tilfælde må ses som en personligt valgt udmøntning.

Snapshots:

De gamle beboere i Stanley, hvor de første PermaKultur-kurser fandt sted i 1980, husker de kollektivister, centreret om Bill Mollison, som kom og opkøbte land i og omkring byen, som en flok ”useless ferals” (ubrugelige hippier), der plantede træer allevegne, men ikke kunne brødføde sig selv. Men de holdt nogen gode fester. Et par af dem blev hængene i det følgende årti, men der er idag ingen spor efter deres aktiviteter i 80erne.

På kunstakademiet i København - og generelt på den europæiske kunstscene, som man kan fortolke, om man vil, som den kulturelle avantgarde - er PermaKultur blevet en del af diskursen. Kunstnere er i stigende grad involveret i bæredygtigheds-debatter og via den 'coolnes', kulturelle kapital i bordieusk terminologi, der forbindes med akademierne er PermaKultur hurtigt på vej ind i mainstream-kulturen. D.I.Y.-kulturen er højeste (undergrunds-)mode i de europæiske storbyer.

The Guytons, som på 20 år har skabt en imponerende PermaKulturel 'food-forest' i det forholdsvis barske klima på den sydligste spids af New Zealand, er 80% selvforsynende - efter eget udsagn - og har undervist i PermaKultur gennem et årti. De mener at den sydlige region (amt i dansk terminologi) de bor i: SouthLand, er ved at nå den kritiske masse af PermaKultur-jordbrug, for at realisere bioregionalisme-tanken.

David Holmgren skriver i sin seneste bog: *"..at hævde at PermaKultur er en teori for en bæredygtig fremtid er måske for stor en ambition."* (s.47 Holmgren 2001)

Marianne Mark skriver i sit special om PermaKultur *" Mr Feingold from UK an experienced permaculturist, believes PC is doing strongest in countries like SA, Zimbabwe, Botswana, India, Nepal, China, Vietnam and tropical South Americas, but nearly all developing countries have permaculture institutes these days (1997)"* (s.9 Mark, 2002) Denne vurdering bekræftes samstemmende af alle mine informanter. Overalt i den tredje verden er Permakultur-folk i gang med at implementere principperne, undervise de lokale i selvforsynende jordbrugspraksisser og promovere bæredygtige produktions- og forbrugsstrukturer.

Adspurgt om hvilken placering de strukturelle og finansielle forhold og overordnet set bioregionalisme-tanken havde i hans egen undervisning, svarede Bill Mollison: "I always try to make my students understand that they need independent financial structures, otherwise it is all for nothing" Men da jeg forfulgte spørgsmålet, om hvor vidt de strukturelle forandringer bioregionalisme fordrede, blev forsøgt realiseret i Australien, trak han på skuldrene og svarede "People want to carry on with their lifestyles"

Indledningsvis nævnte jeg min samtale med Richard Muir-Wilson, som sagde at PermaKulturs udbredelse var et udtryk for den samme type bæredygtighed, som teorien definerer. Dermed mente han konkret den praksis at en lærer underviser 10 elever, der alle selv bliver lærere og underviser 100 elever osv. PermaKultur er udbredt gennem et sådant system. Dermed mente han også, at det permakulturelle praksis-begreb "Redundans", som kort fortalt går ud på at have en decentraliseret poly-kulturel afgrøde-struktur, der har mange back-up-systemer og derfor bl.a. er modstandsdygtigt overfor ændringer i vækst-vilkårene, kan sammenlignes med permakulturbevægelsens vækst, som er foregået uden at være udgået fra et centralt eller autoritativt defineret sæt strukturelle anvisninger. PermaKultur har vist sig at være meget fleksibel overfor lokale 'vækstforhold'.

I praksis er det de allerfærreste, der rent faktisk laver et energi-regnskab baseret på entropi eller EMERGY, kravet til indsigt i naturvidenskabelig viden, er for stor. Når PermaKultur-folk siger, at de er x antal procent selvforsynende, er det min overbevisning, at det er et selv-afstivende gæt.

Petra Kahle, som udover at være præsident for Permaculture association Victoria er aktiv i Transitiontown-bevægelsen, er gift med en forretningsmand, hvis store

passion er biler. "Vores hjem", sagde hun mens jeg blev vist rundt " ..er et kompromis...men haven er min!"

"You can design a landscape, create the sustainable frame, but you can't design a socially cohesive community" (Max Lindegger)

"The idea of sustainability returns to the notion of the region as the ground of both reason and democracy. Regional culture provides not only a diversity of practices for its citizens to experience but also local perspectives to shape their personal identities. These experiences engender a collective identity and ecology of public symbols that help a community to define a place-centered ethical and aesthetic norms. Once internalized, these norms provide individuals with coherence that fosters more immediate and spontaneous forms of interaction." (s. 3, Maida 2007)

"I USA produceres der hver dag dobbelt så mange kalorier, som der er brug for" (s.ix, Nestle 2007)

"More than half of the food produced today is lost, wasted or discarded as a result of inefficiency in the human-managed food chain." (UNEP 2009)

I Susan Bakers bog Sustainable development (2006) analyseres begrebet bæredygtighed i et strukturelt perspektiv, gennem lovgivning og internationale traktater. Analyserne, som i sagens natur veksler mellem at være meget specifikke og meget overordnede, er en kritik af ejendomsforhold, udvikling af infra-struktur og økonomiske incitamentter til omlægning af bl.a. landbrug - som værende direkte kontra-produktivt for bæredygtighed. Hun afdækker det politiske hykleri, gennem analyser af de politiske officielle erklæringer og den faktisk implementerede lovgivning - indlæmmelsen af Øst-Europa i EU er et eklatant eksempel (Kapitel 8, Baker 2006). Permakulturbevægelsen og de mange små selvforsynende landbrugskollektiver, der forsøger at leve efter principperne fortæller alle - gennem tidsskrifter og kongresser - om hvordan plan-lovgivningen og andre strukturer bliver brugt aggressivt imod dem. Arden Andersen og Charles Walters, som er aktive i Acres USA-bevægelsen^{*1}, analyserer de amerikanske produktions-strukturer i bøgerne: Science in Agriculture (2006) og Unforgiven (2003). Konklusionen er ikke overraskende, at måden markedet fungerer på ikke bare er kontraproduktivt for bæredygtige produktions-strukturer - det modarbejder aggressivt de små landbrug og implementeringen af decentrale bæredygtige produktions-strukturer. Deres konklusion er identisk med Bakers konklusion og PermaKulturens perspektiv: For at opnå bæredygtige produktionsstrukturer skal de decentraliseres og landbruget skal ophører med at være afhængigt af de (ekstremt energi-konsumerende) kemiske gødningsmidler. Endvidere peger de henimod den del-konklusion som Marion Nestle præsenterer i hendes bog Food Politics (2007), at supermarkederne og de affilerede kommercielle interesser ("food-companies"), i deres ensidige fokus på profit, aktivt bekæmper offentlig indsigt i ernæring og bæredygtigt forbrug. Det gør de gennem dels magtfuldt politisk lobby-virksomhed. Dels gennem marginalisering af landmænd der går imod strømmen og akademikere der forsøger, at trænge igennem i offentligheden med forskning i ernæring og livsstilssygdomme.

De gør det også, og det synes at være en global trend, gennem deres strukturelle hegemoni, som opkøbere og sælgere af fødevarer, ved at kunne bestemme hvad landmændene dyrker og hvordan 'produktet' skal se ud, smage og hvilken holdbarhed der forventes. Ingen af disse strukturelle krav kan forenes med (en lille) bæredygtig produktion eller sunde produkter (Nestle 2007).

Resultatet af den type markeds-økonomi, de fleste lande i den vestlige kultur-sfære har og det økonomiske vækst-dogme, som regerer politikernes beslutningsprocesser, er en struktur der favoriserer og understøtter en øget koncentrering af kapital samt en forstærket trend imod privatisering og konkurrence omkring kontrol med natur-ressourcer. Konsekvenserne er mangfoldige - men et ofte uarticuleret produkt af denne udvikling i den vestlige kultur-sfære, er under-udvikling, ekstrem fattigdom og mangel på ejerskab af egne natur-ressourcer i den 3. verden (s. 4 Baker 2006). Set i det lys, bør PermaKulturs indflydelse på bioregional selvforsyning i mange udviklingslande også vurderes, før en egentlig analyse af teoriens strukturelle indflydelse er gyldig.

PermaKultur bliver kritiseret for at være en smart re-konstruktion af traditionelle landbrugsmetoder, en art neo-romantisk kvaksalveri, der hovedsagligt tiltrækker et kreativt urbant ressourcestærkt segment, som ingen autentisk intention har om at leve bæredygtigt. En vare til et livsstils-surfere og et identitetssøgende/ zappene publikum. Kritikken af PermaKultur for at approbriere 'indfødt' viden, finder jeg ikke sagligt baseret.

Uanset hvem teorien tiltrækker, må udbredelsen af ideerne og graden af indflydelse på produktions- og forbrugsstrukturer være den skala man vurderer dens succes på. Men her tror jeg at meget af kritikken er etnocentrisk baseret, der er ganske rigtigt ingen tegn på at PermaKultur har haft nogen nævneværdig indflydelse på samfunds-strukturer i den vestlige kultur-sfære, her forbliver PermaKultur et livstils-valg, men der findes, som nævnt, andre sfærer.

Mere lødig synes kritikken, der går på at vores natur er blevet transformeret til et kulturlandskab og har forandret sig i en grad, så at den levevis og praksis PermaKultur promoverer ikke er mulig. Indre brydninger i PermaKultur-bevægelsen afspejler denne kritik, hvoraf den mest interessante, set fra dette etnologiske perspektiv, er den nordiske skepticisme (ekspliciteret i Denglualism, se literaturliste), som hævder at (produktions/forbrugs) strukturer i den vestlige kultursfære er så massive, at man ikke kan bryde dem gennem PermaKultur-strategier, men at man må fokusere på de egne af jorden hvor disse strukturer endnu ikke har opnået hegemoni. Det er i den såkaldte 3de Verden at PermaKultur har været istand til at etablere de største landbrugs-kollektiver. Den gængse attitude blandt udøverne i bevægelsen, overfor denne strukturelle skepsis, er at trække på skuldrene og sige: Det kan jo ikke skade, at forsøge - tværtimod faktisk. Efter mit feltarbejde, hører jeg svaret, som en del af den arv Bills personlighed har farvet Permakulturbevægelsen med.

*1: Acres USA, grundlagt 1970, er en konservativt 'family-values' orienteret bevægelse med hovedsæde i Austin, Texas. De har siden stiftelsen støttet og publiceret forskning i landbrug, økonomi og 'raw-materials' - produktions-strukturer. Bevægelsen har fra starten haft økologi, i en amerikansk version, som et mål i sig selv.

Konklusion

PermaKulturs fremkomst og succes skal sandsynligvis ses som et resultat af tidsånden, det tasmanske samfunds relativt tætte forbindelse, i tid og rum, til naturen og en kultur, hvor nybyggere bosætter sig i vildnisset og må være selvforsynende, samt den tiltrækningskraft og synergi der er opstået, ved at en akademisk (teoretisk) indfaldsvinkel er blevet smedet med en dyb respekt for indfødt/traditionel fortrolighed med naturen. Halvfjerdserne var årtiet hvor miljøet ankom på den politiske dagsorden og oliekriserne gav vores samfund en forsmag på hvilke problemer en fuldstændig afhængighed af olie kan forårsage. At PermaKultur har holdt pusten og stadig appellerer til nye generationer kan måske forstås i et modernitets-perspektiv. Der er et afsavn af personlig og kollektiv værdighed i de vestlige samfund, en rodløshed, som teorien har formået at afkode og imødekomme.

Dertil kommer Bills utrættelige rejseaktivitet, arbejdsiver og personlighed. Resultatet er en teori/strategi, der både taler til dem der vil gøre noget aktivt, det segment der føler en fremmedgørelse i 'moderniteten', samt intellektuelle, økologisk indstillede bønder og forbrugere og aktivister involveret i en kulturkamp.

Set med PermaKulturens egne briller, består teorien af en række principper for biologisk bæredygtig produktion af fødevarer til menneskeligt forbrug, set i både et samfundshistorisk- og biologisk perspektiv og underbygget af en naturvidenskabelig indsigt i økosystemer og energi-kredsløb, koblet med en række etiske (ud-)fordringer, der følger af de krav, som indsigten i biologisk bæredygtighed afstedkommer.

Jeg har ikke indledningsvist fundet nogen indre modsætninger i teorien, som den er præsenteret af Mollison og Holmgren, praksis-begreberne synes at udgøre et system af tanker, der kan udfoldes til en biologisk bæredygtig praksis.

Min egen erfaring og fortolkning af hvordan PermaKultur fungerer og bliver brugt i praksis, er at den primært fungerer som en uafhængigheds-strategi. Individuer og kollektiver der ønsker at frigøre sig fra, hvad de ofte italesætter, som en selvdestruktiv forbrug-og-smid-væk kultur, være helt eller opnå en grad af selvforsynende livspraksis, er tiltrukket af både den praktiske indstilling og de etiske argumenter der ligger bag. Den common-sense som teorien sætter istedet for samfunds-sanktioneret akademisk viden, tiltaler en generation af D.I:Y ere (Se note 2 i afsnittet om Tasmanien), som jeg oplever er den fælles motivation de fleste aktivister mødes omkring. De PermaKultur-folk jeg har mødt, ofte involveret i mange forskellige bevægelser, har under - og i - alle omstændigheder et mere eller mindre eksplicit D.I.Y. perspektiv på tilværelsen.

Uden at foregribe resultatet af det dybere analytiske arbejde, er det mit indledende skøn, at det naturfilosofiske aggregat, man kan udlede af PermaKultur-literaturen, ikke kan gøre krav på at være et hollistisk system af tanker.

Den filosofisk/ humanistisk-teoretiske del er snarere rettet imod at skabe et (fælles) værdisæt, en forståelse af - og i håb om at det medfører et livsstilsvalg der ultimativt er befordrende for - et biologisk bæredygtigt samfund.

PermaKultur-teoretikerne ekspliciterer selv, at det er først og fremmest gennem i praksis, gennem den kropslige erkendelse, at gro sin egen føde - og samtidig gennem denne praksis, at blive i stand til at tage ved lære af den stedspecifikke traditionelle landbrugspraksis og agte og kultivere den svært artikulerbare intimitet med de lokale forhold, opnåelig kun gennem tid, at PermaKultur bliver meningsfuld. Her kommer den foromtalte værdighed også ind, som et lidt svært definerbart produkt af praksissen, som en modgift imod 'modernitet' og livsstils-sygdomme. I modsætning dertil, er det min erfaring at PermaKultur-folk ofte er involveret i mange kulturelle kampe, de er meget belæste og informeret om både politiske emner og naturvidenskabelig forskning, men kun sjældent jordbrugere. Det er dog vigtigt at understrege, at denne observation skal ses i lyset af, at mit feltarbejde kun er foregået i den vestlige kultur-sfære. Jeg har ikke haft mulighed for at lave feltarbejde i de samfund, hvor PermaKultur, efter hvad jeg har hørt og læst, har den største indflydelse.

Så den indledningsvise konklusion på mit feltarbejde må blive, at PermaKultur er en teori, ekspliciteret i en række praktiske anvisninger, angående regenerende og bæredygtigt jordbrug. Teoriens praksisbegreber er enten argumenteret for gennem henvisning til natur-videnskab og/eller koblet med en kulturkritik, der ikke baseres på humanistiske videnskabsteorier, men henter sin ammunition i en økologisk bevidst læsning og fortolkning af samfunds-problematikker, natur-erodering og energikredsløb.

Permakulturbevægelsen er et heterogent udefineret netværk af folk, der spænder over hele registeret og hele kloden, og som i kraft af sin strukturløshed har bevaret en form for ulogisk integritet og et ry af, at være ukorrumperet af sin succes.

Med et etnologiske perspektiv på begrebs-strukturer/praksis-begreber, ser det ud til at man må analysere PermaKultur som en interdisciplinær praksis-teori og permakulturbevægelsen som et kulturelt fænomen snarere end en teoretisk sammenhængende udfordring til de bestående produktions- og forbrugsstrukturer.

Analytiske eftertanker

“The authority of riches...is greatest in the rudest age of society which admits of any considerable inequality of fortune.”

(s. 178, Adam Smith - An Inquiry into the Nature and the Wealth of Nations. Hackett Publishing Co. 1993)

Under feltarbejdet, og gennem studiet af de interdisciplinære konstruktioner, som PermaKultur ekspliciterer, blev det klart for mig, at de metoder en naturvidenskabelig- og en humanistisk forsker anvender i felten, er grundlæggende struktureret forskelligt. Der er en stringent opmærksomhed omkring de teoretiske forudsætninger en etnolog observerer og strukturerer sin empiri efter, som ikke er praksis i naturvidenskabeligt feltarbejde. Det er formodentlig den præmis, at i den naturvidenskabelige metodologi er eksperimentet og validiteten af dets gentagelse en hjørnesteen i forskningen, hvorimod humanistisk forskning studerer et fænomen i en kulturel kontekst og defineret ved dets subjektivitet. Skismaet mellem de to metodologier medvirker til en vids faglig fremmedgørelse overfor en teori der samtidigt gør brug af begge praksisser; det gør analysen problematisk, at skulle forholde og vurdere den logiske integritet af teorien, gennem et teoretisk perspektiv specifikt udviklet i den ene fagtradition. Når observationer af biologiske processer og systemisk forståelse af stofskifte-cykluser bliver introduceret, som beviser, eller argumenter, for kulturelle fænomener, er resultatet en instinktiv skepsis. Denne faglige skepsis, har medvirket til en personlig erfaring af den ambivalens interdisciplinær forskning, som nævnt i introduktionen, skal overvinde for at finde anerkendelse.

Analytisk har jeg haft problemer med at blive fortrolig med Svend Jespersens praksis-begrebs-struktur og haft en del tvivl undervejs, om jeg havde valgt det mest nyttige teoretiske perspektiv. Svend Jespersen analyserede på et stort arkivmateriale, og på arkæologisk, filologisk og faktisk eksisterende empiri - ingen af delene synes at være til rådighed i min undersøgelse, ihvertfald ikke på en praktisk analytisk måde. Det har ikke været ambitionen med feltrapporten at udfolde en analyse, men det har været utilfredsstillende, ikke at kunne strukturere sin empiri lidt strammere .

Metodisk har det været lidt af en prøvelse at lave feltarbejde i permakulturbevægelsen. Mine interviews og feltobservationer har fulgt de metodiske overvejelser, jeg havde arbejdet mig frem til gennem læsning og indledene feltarbejde i Danmark , og som jeg havde planlagt det inden afrejsen. Jeg føler selv, at jeg har struktureret mit feltarbejde konsekvent. Men permakulturfolk har vist sig at være en svær inkongruent størrelse, uden evne/lyst til at diskutere PermaKultur i et logisk sammenhængende begrebsunivers. Bevægelsens mangel på indre kohærens har yderligere gjort interviewformen, til et tvivlsomt metodisk valg. De etnologiske felt-observationer har bragt et rigt materiale, og jeg vil ikke undervurdere de indsigter jeg har fået i PermaKulturs historiske og kulturelle forudsætninger, men det er kun en lille del af specialets fokus.

Jeg har tit tænkt, at de fordringer som PermaKultur og andre strategier/teorier for opnåelse af biologisk bæredygtighed opstiller, kræver et andet kultur-menneske end det der går rundt på kloden nu; på en måde, der minder mig om Sovjetunionens og kommunismens kulturkamp. "Det nye menneske" var en heftigt propageret art, der levede under et kommunistisk styre. Igen og igen blev folk i Sovjet fortalt at de var en avantgarde, at det kommunistiske samfund var fremtidens samfund og at de udgjorde 'de nye mennesker'. Uden denne konstante italesættelse, kunne man ikke give mening til de individuelle og kollektive ofrelser, som det nye system forlangte, for at fungere. Man måtte gøre fortiden ugyldig.

Ideologisk og biologisk set, ser jeg ingen grund til at mennesket ikke skulle kunne leve i biologisk bæredygtighed (eller med kommunisme, for den sags skyld) - men den kultur et sådant ekvilibrium skulle kunne eksistere i, kan, efter min mening, ikke opstå og udbredes igennem og indenfor den nuværende kulturs rammer. Foruden at de utopisk-lignende forudsætninger - et kulturelt fremmed land - som en fremtidig bæredygtighed skulle kunne eksistere i - ser ud til at indeholde platoniske begrænsninger på menneskelig udfoldelse, er det svært at gisne om bæredygtighed i det meget lange tidsperspektiv, som PermaKultur fordrer. I et mere nutidigt perspektiv er der en uendeligt kompleks infra-struktur i samfundet, der enten modarbejder eller slet og ret forhindrer bæredygtige tiltag. Alene lovgivningen forhindrer mange af de simple og forholdsvist vigtige første skridt imod en større grad af bæredygtighed, som individer eller grupper kunne ønske at implementerer. Agenda 21 er magtesløs.

PermaKultur? Det ville kræve en ny lovgivning, en anderledes kultur, et nyt slags menneske.

Er vores kultur kapitalistisk?

Kan man overhovedet tale om kultur, som et ideologisk produkt? Der findes lige så mange definitioner, hvis ikke flere, på hvad kultur er, som der gør om bæredygtighed.

Men de fleste, og dem etnologer traditionelt gør brug af, centrerer alle omkring en etnisk menings- og identitetsgivende fælles reference, hvorigennem værdier og æstetik decifrerer. Kulturene, som en national selvforståelse i ovennævnte ramme, er i vores tid under et heftigt ydre pres qua globalisering og post-modernistisk værdi-relativitet, og indefra pga. manglen på sammenhængskraft, hvilket gør hele kultur-begrebet problematisk. Og hvis man betragter de nutidige forsøg der gøres, og er blevet gjort, på at definere dansk kultur, er de allesammen problematisk positivt konstruktivistiske: Danskerne skulle være hyggelige, progressive og egalitært indstillede. Men hele det etnologiske projekt, er jo netop at se udover og bagom hverdagens fluks og tidsåndens moder.

Hvis man ser på hvordan vi har valgt at indrette vores samfund: arbejdsmarkedet, ejendomsforhold og vare-cirkulationen, er de alle struktureret, for at understøtte ideen om en økonomisk vækst. Den kultur vores samfundsindretning er et vidne og værn om, er ideologisk identisk med kapitalisme. Både Giddens og Wallerstein har teoretiseret disse observationer.

Så ja, det vil jeg mene man kan og at den er.

En anden indflydelse på den tiltrækningskraft, som PermaKultur og beslægtede perspektiver udøver på mig, kommer fra min optagethed af den jødisk/tyske filosof Walter Benjamin.

Hans kulturkritiske essays og analyser af den europæiske fascismes frem-march i 20'erne og 30'erne, har haft en afgørende betydning for hvordan jeg opfatter den kapitalistiske samfundsorden. Han analyserer kapitalismen, som en i bund og grund fascistisk/totalitær samfundsorden. En af hans hovedpointer er, at kapitalismen synes at være istand til at integrere og kommercialisere selv den stærkeste kritik - og fremstå stærkere og mægtigere, som følge af dette stofskifte. Hvis man ser på efterkrigstidens vestlige samfund, og den konstante og vedholdende kritik der er fremkommet, synes denne betragtning ihvertfald at være gyldig. Benjamins mod-træk er et forsøg på at etablere en praksis, der ikke kan manipuleres ind i en kommerciel struktur. I min bachelor-opgave om Benjamins sprog-teori, udfolder jeg nogle af disse pointer. Her vil jeg blot pege på den følelse, som jeg fornemmer mange mennesker har, af at *alt* kan kommercialiseres og den respekt der som følge deraf, opstår omkring kultur-fænomener, der synes at være immune overfor den hegemoniske profitering på al menneskelig aktivitet. Selvom jeg ikke kan underbygge disse tanker akademisk, mener jeg at de benjaminske og permakulturelle strategier er beslægtede - også teoretisk.

Det er klart at min personlige sympati for anti-kapitalistiske aktiviteter må bevidstgøres, identificeres og sættes i parentes, før en gyldig analyse af PermaKultur og bæredygtighedsbegrebet kan udfoldes i et etnologisk speciale. Arbejdet med denne felt-rapport er en del af den proces.

Kildefortegnelse

Interviews:

Danmark

Tony Andersen (København) Formand for PermaKultur Danmark, organisator af to verdenskongresser og deltager i mange internationale sammenhænge.

Jesper Saxgren(Telefon-interview) Leder af en række PermaKultur-implementeringer i Nepal.

Esben Schultz (Den Selvforsynende Landsby - det permakulturelle bosted på Sydfyn) Har startet et nyt halvårligt PermaKultur-tidskrift: Tidskrift om PermaKultur. (www.levbaeredygtigt.dk/tidsskrift.html)

Marianne Mark (København) Skrev speciale i 2001/02 om PermaKultur, lavede feltarbejde i Nepal.

Tasmanien

Bill Mollison (Sisters Creek) Grundlægger af PermaKultur.

Carolyn Hall-Jones (Strickland Ave.) Boede sammen med Bill & David i kollektivet, hvor PermaKultur blev udviklet. Bruger principperne.

Thomas Andersen (Strickland Ave.) Boede sammen med Bill & David i kollektivet, hvor PermaKultur blev udviklet. Arbejdede med Bill fra 1950-70.

John Jakobs (Stanley) Gammel beboer og jævnaldrende med Bill, kendte familien Mollison og huskede tiden med de første PermaKultur-kurser i byen.

Richard Muir Wilson (Wynard) Bills tidligere svigersøn, en del af familien fra PermaKulturs fødsel og til det blev en succes.

Australien

David Holmgren (Meliodora, Victoria) Grundlægger af PermaKultur.

Petra Kahn (Melbourne) President of Permaculture Victoria.

Max Lindegger (Crystal Waters, Queensland) Med på det første PK-kursus i Stanley og designer af Crystal Waters – en Permakulturel landsby med 250 beboere - og anerkendt i bevægelsen, som en af de mest kompetente udøvere af PermaKultur.

Richard Mochelle (Crystal Waters, Queensland) Underviser på Institute of Environmental Design, Tasmaniens Universitet i 1970'erne.

New Zealand

The Guytons (Riverton, The Southland) Familien der bragte PermaKultur til Syd-NZ.

Yderligere feltarbejde og indsamling af data.

Diverse PermaKultur DVDer.

**Information og indtryk fra National Museum of Tasmania, Hobart, med stor afdeling om aboriginal landscape-management inden europæernes ankomst.
Tilsvarende fra New Zealands National Museum: Te Papa, Wellington.**

Nyheder og kommentarer publiceret på internettet af The Wilderness Society.

Nyheder og kommentarer publiceret på internettet af aktivist-netværket The Southern Forests

Tasmanske avisartikler om permakultur, grønsagsdyrking, ernæring, klimaforandringer, landbrug og skovbrug.

Biblioteker.

Peter Cundalls organic veggie-patch.

Literaturliste

PermaKultur-literatur.

Andersen, Tony. Denglualism og Plan B. Pamfletter og internet-publiceret. 2008.

Hemenway, Toby. Gaia's garden - a guide to home-scale Permaculture. Chelsea Green Publishing Company. 2000.

Holmgren, David. Permaculture. Pathways and principles beyond sustainability. Hepburn, Victoria: Holmgren Design Services 2002

Holmgren, David. Collected Writings & Presentations 1978 - 2006 Hepburn, Victoria: Holmgren Design Services. 2006

Holmgren, David. Melliodora (Hepburn Permaculture Gardens): Ten Years of Sustainable Living. Hepburn, Victoria: Holmgren Design Services. 1996

Mark, Marianne. Permaculture in Nepal -Practise, extension methods as an agricultural strategy. RUC-speciale, Institute for geography and International development. 2002.

Mollison, Bill og Holmgren, David. Permaculture One - a perennial agriculture for human settlements. Doveton Press, Bristol England, 1978.

Mollison, Bill. A Designers Manual. Tagari, 1988

Mollison, Bill. Introduction to Permaculture. Tagari, 1992.

Mollison, Bill. Travels in Dreams (Autobigraphy). Tagari, 1995.

Bæredygtighed.

Andersen, Arden. Science in Agriculture - advanced methods for sustainable farming. (Rvdsd edition) Acres U.S.A. 1992/2006.

Baker, Susan. Sustainable Development. Routledge 2006

Høst, Jeppe. Bæredygtigt havfiskeri. Speciale Europæisk Etnologi 2007.

Lovelock, James. Gaia - a hypothesis. Oxford University, Press/Hovedland. 1979/1987.

Maida, Carl E. (Editor) Sustainability and communities of place. Berghan Books, Oxford 2007.

Mølgård, Johannes. Salling-bonden. Upubliceret manuskript. 2000.

Odum, Howard. Fundamentals of ecology. (Third Edition) : W.B. Saunders, Comp.Philadelphia. 1953/1971

Alexandersson, Olof. Victor Schauberg, Det Levende vand. Borgen 1982.

Tasmanien.

Flannegan, Richard. A terrible beauty. Richmond, Vic.: Greenhouse, 1985.

Teori og strukturelle perspektiver.

Benjamin, Walter. Reflections. Schocken 1986.

Blædel, Rasmus. Erkendelse i kommercialismens tidsalder - en analyse af Walter Benjamins sprogteori. Europæisk Etnologi 2005.

Blædel, Rasmus. Politisk Kunst. Europæisk Etnologi 2007.

Clifford, James. The Predicament of Culture, Routledge 1988.

Hardin, Garret. The Tragedy of the Commons, Nature 1971.

Højrup, Thomas. Svend Jespersen. Upubliceret manuskript. 2008

Højrup, Thomas. Dannelsens dialektik, Museum Tusculanum 2002.

Nestle, Marion. Food Politics - how the food industry influences nutrition and health. (Rvdsd edition) California University Press. 2007.

Popper, Karl. The open society and its enemies -The Spell of Plato. Princeton University Press 1971.

Raulston-Saul, John. The Unconscious Civilization. Penguin Books Australia. 1997.

Walters, Charlie. Unforgiven - the american economic system sold for debt and war. (Second Edition) Acres USA, 1971/2003

Bilag 1

Uddrag af Charles Darwins dagbog Jan/Februar 1836

30th. -- The Beagle sailed for Hobart Town in Van Diemen's Land. On the 5th of February, after a six days' passage, of which the first part was fine, and the latter very cold and squally, we entered the mouth of Storm Bay: the weather justified this awful name. The bay should rather be called an estuary, for it receives at its head the waters of the Derwent. Near the mouth, there are some extensive basaltic platforms; but higher up the land becomes mountainous, and is covered by a light wood. The lower parts of the hills which skirt the bay are cleared; and the bright yellow fields of corn, and dark green ones of potatoes, appear very luxuriant. Late in the evening we anchored in the snug cove, on the shores of which stands the capital of Tasmania. The first aspect of the place was very inferior to that of Sydney; the latter might be called a city, this is only a town. It stands at the base of Mount Wellington, a mountain 3100 feet high, but of little picturesque beauty; from this source, however, it receives a good supply of water. Round the cove there are some fine warehouses and on one side a small fort. Coming from the Spanish settlements, where such magnificent care has generally been paid to the fortifications, the means of defence in these colonies appeared very contemptible. Comparing the town with Sydney, I was chiefly struck with the comparative fewness of the large houses, either built or building. Hobart Town, from the census of 1835, contained 13,826 inhabitants, and the whole of Tasmania 36,505.

All the aborigines have been removed to an island in Bass's Straits, so that Van Diemen's Land enjoys the great advantage of being free from a native population. This most cruel step seems to have been quite unavoidable, as the only means of stopping a fearful succession of robberies, burnings, and murders, committed by the blacks; and which sooner or later would have ended in their utter destruction. I fear there is no doubt, that this train of evil and its consequences, originated in the infamous conduct of some of our countrymen. Thirty years is a short period, in which to have banished the last aboriginal from his native island, -- and that island nearly as large as Ireland. The correspondence on this subject, which took place between the government at home and that of Van Diemen's Land, is very interesting. Although numbers of natives were shot and taken prisoners in the skirmishing, which was going on at intervals for several years; nothing seems fully to have impressed them with the idea of our overwhelming power, until the whole island, in 1830, was put under martial law, and by proclamation the whole population commanded to assist in one great attempt to secure the entire race. The plan adopted was nearly similar to that of the great hunting-matches in India: a line was formed reaching across the island, with the intention of driving the natives into a cul-de-sac on Tasman's peninsula. The attempt failed; the natives, having tied up their dogs, stole during one night through the lines. This is far from surprising, when their practised senses, and usual manner of crawling after wild animals is considered. I have been assured that they can conceal themselves on almost bare ground, in a manner which until witnessed is scarcely credible; their dusky bodies

being easily mistaken for the blackened stumps which are scattered all over the country. I was told of a trial between a party of Englishmen and a native, who was to stand in full view on the side of a bare hill; if the Englishmen closed their eyes for less than a minute, he would squat down, and then they were never able to distinguish him from the surrounding stumps. But to return to the hunting-match; the natives understanding this kind of warfare, were terribly alarmed, for they at once perceived the power and numbers of the whites. Shortly afterwards a party of thirteen belonging to two tribes came in; and, conscious of their unprotected condition, delivered themselves up in despair. Subsequently by the intrepid exertions of Mr. Robinson, an active and benevolent man, who fearlessly visited by himself the most hostile of the natives, the whole were induced to act in a similar manner. They were then removed to an island, where food and clothes were provided them. Count Strzelecki states, [6] that "at the epoch of their deportation in 1835, the number of natives amounted to 210. In 1842, that is, after the interval of seven years, they mustered only fifty-four individuals; and, while each family of the interior of New South Wales, uncontaminated by contact with the whites, swarms with children, those of Flinders' Island had during eight years an accession of only fourteen in number!"

The Beagle stayed here ten days, and in this time I made several pleasant little excursions, chiefly with the object of examining the geological structure of the immediate neighbourhood. The main points of interest consist, first in some highly fossiliferous strata, belonging to the Devonian or Carboniferous period; secondly, in proofs of a late small rise of the land; and lastly, in a solitary and superficial patch of yellowish limestone or travertin, which contains numerous impressions of leaves of trees, together with land-shells, not now existing. It is not improbable that this one small quarry includes the only remaining record of the vegetation of Van Diemen's Land during one former epoch.

The climate here is damper than in New South Wales, and hence the land is more fertile. Agriculture flourishes; the cultivated fields look well, and the gardens abound with thriving vegetables and fruit-trees. Some of the farmhouses, situated in retired spots, had a very attractive appearance. The general aspect of the vegetation is similar to that of Australia; perhaps it is a little more green and cheerful; and the pasture between the trees rather more abundant. One day I took a long walk on the side of the bay opposite to the town: I crossed in a steamboat, two of which are constantly plying backwards and forwards. The machinery of one of these vessels was entirely manufactured in this colony, which, from its very foundation, then numbered only three and thirty years! Another day I ascended Mount Wellington; I took with me a guide, for I failed in a first attempt, from the thickness of the wood. Our guide, however, was a stupid fellow, and conducted us to the southern and damp side of the mountain, where the vegetation was very luxuriant; and where the labour of the ascent, from the number of rotten trunks, was almost as great as on a mountain in Tierra del Fuego or in Chiloe. It cost us five and a half hours of hard climbing before we reached the summit. In many parts the Eucalypti grew to a great size, and composed a noble forest. In some of the

dampest ravines, tree- ferns flourished in an extraordinary manner; I saw one which must have been at least twenty feet high to the base of the fronds, and was in girth exactly six feet. The fronds forming the most elegant parasols, produced a gloomy shade, like that of the first hour of the night. The summit of the mountain is broad and flat, and is composed of huge angular masses of naked greenstone. Its elevation is 3100 feet above the level of the sea. The day was splendidly clear, and we enjoyed a most extensive view; to the north, the country appeared a mass of wooded mountains, of about the same height with that on which we were standing, and with an equally tame outline: to the south the broken land and water, forming many intricate bays, was mapped with clearness before us. After staying some hours on the summit, we found a better way to descend, but did not reach the Beagle till eight o'clock, after a severe day's work.